

SØVAERN'S

O r i e n t e r i n g

Nr. 2 · juni 2000

Nyt fra redaktøren

Som en rød tråd gennem alle begivenhederne i forbindelse med konflikten i Kosovo gik forholdet til medierne. Det var den store mængde af informationer og deres samlede virkning på den storpolitiske beslutningsproces, der banede vejen for de beslutninger, der førte til krigen mod Milosevics og hans styre - og senere afslutningen af kamphandlingerne og indsættelsen af de nuværende fredsbevarende styrker i Kosovo-området.

Dette ved vi alle, men måske er det ikke alle, der er klar over den fantastiske indsats, det krævede for NATO informationstjeneste hele tiden at informere til tiden og til stregen - uden at ramme ved siden af den sandhed, alle senere kunne få efter måneders analyse.

Alt, hvad man siger under en konflikt, vil i de vestlige demokratier blive gennemanalyseret og offentliggjort. Gud nåde og trøste de presseofficerer eller chefer, som efter et kvalificeret valg mellem flere muligheder kom til at bringe oplysninger, som senere viste sig ikke at holde vand. I en skarp situation er det uhyre vanskeligt at sikre sig 100% - og tavshed accepteres ikke.

Med dette in mente kan det ikke understreges nok, hvor nødvendigt det er at tage disse aspekter med i den daglige planlægning - også her i Danmark, hvor de bevilgende politikere lægger meget mærke til, hvad befolkningen synes at vide om forsvarets mere eller mindre vigtige, daglige opgaveløsning; før de skærer i budgetterne.

Under større øvelser, hvor forsvaret anvender betydelige ressourcer, er det vigtigt alene af praktiske årsager at informere publikum om aktiviteterne i god tid. Til den ende at bevare og måske endda forøge synligheden - også med henblik på rekruttering - har søværnet som tidligere omtalt fået oprettet et team til bemanning af de nødvendige pressecentre under øvelser og fredsbevarende operationer. Det består væsentligst af reserveofficerer og andet personel af reserven. Nedskæringen af rådighedsdage i indeværende år har vanskeliggjort teamets indkøring og træning, men under øvelse COOPERATIVE BANNERS 2000 i Frederikshavn er det lykkedes at få to nye team-medlemmer i felten - med meget gode resultater. Man kan se resultaterne på SOKs hjemmeside - og flådestationens. Se: www.sok.dk og www.flsfrh.svn.dk Næste år håber PIC ST/SOK på langt flere rådighedsdage. Under den ovennævnte øvelse betød anvendelsen af blot 4 rådighedsdage skabelse af "medieplads" for flere millioner kroners værdi i dansk TV, radio og regional/lokal aviser for slet ikke at glemme opdateringen af de to nævnte hjemmesider og den norske NATO ditto. Se selv!

Sven Voxtorp
Redaktør

Indholdsfortegnelse

Søværnets Taktiske Stab	3
Kampinformationstjeneste	5
3. Eskadre	6
Oplevelse i sommeren 1949	9
»Hun duede«	10
NATO i Frederikshavn	11
STANFLEX i anti-ubådsrollen	12
5. Eskadre	14
Søværnets Officersskole	16
Undervandsvåben-, Fjernkendings- og signalkursus	19
Søværnets Frømandskorps	20
Glem alt om førtidspension og efterløn ..	22
Artillerikursus Sjællands Odde	23
Søværnets Idrætslederpris 1999	24
Sømand på land	26
Søværnets Taktik- og Våbenskole	27
Inspektionsskibet TRITON's vintertogt 2000	28
Nye bøger	31

SØVÆRNSORIENTERING

Udgiver: Søværnets operative Kommando

Adresse: Søværnets operative Kommando
Att. SVN ORT
Postboks 483
8100 Århus C

Redaktion:

Ansvarshavende overfor medieansvarsloven:
Orlogskaptajn Alex Jensen
Søværnets operative Kommando

Redaktør: Sven Voxtorp,
Telefon: 89 43 30 99 (omstilling)
Mobil: 23 71 35 72
Telefax: 89 43 31 41, E-mail: <lese@sek@sok.dk>

Kontaktmand for Søværnets Materielkommandos område: Kommandørkaptajn E. Månsson.

Telefon 32 66 32 66 (omstilling) 32 66 30 50 (direkte)

Distribution:

Kontorfuldmægtig Brit Kristjansson.

Telefon: 89 43 30 99 (omstilling) 89 43 30 17 (direkte)

Forsidebillede: BLUE GAME i byen. Århus besøgt af 3 SF-300.

Foto: Sven Voxtorp.

Redaktionen forbeholder sig ret til at redigere det indsendte materiale.

Indholdet i bladet kan frit citeres med angivelse af kilde. Billedmateriale dog kun efter aftale med red.

Tryk & layout: Kannike Tryk A/S, Århus

ISSN 0907-5038, oplag: 8.500 eksemplarer

SVNORT kan også ses på: www.sok.dk

Søværnets taktiske udvikling

Korvetterne har trukket et kraftig kølvand for fremtidens søværn (her Niels Juel).

Foto: Red.

Søværnet har siden den kolde krigs epilog undergået en betydelig omkalfatring i takt med prioriteringen af de opgaver søværnet og Flåden er tildelt.

Den væsentlige forskel er naturligvis, at der ikke mere er fastsat et (meget kort) varsel, som det der dengang krævede, at alle skulle være mere eller mindre klar til at slå efter et overraskelsesangreb mod Danmark eller vore Allierede. Angrebet kunne komme når som helst fra stort set alle vinkler og bestå af alt fra atomvåben til miniubåde.

"De mest sandsynlige handlemåder"

Der var selvfølgelig etableret nogle "mest sandsynlige handlemåder" som den selvudpegede fjende formodedes at følge. Imødegåelsen af disse angrebsmønstre dannede grundlaget for Flådens avancerede øvelser. Det var de årligt tilbagevendende øvelser, der meget effektivt fik lært de enkelte skibe og landstrukturer at arbejde bedst muligt sammen. Der var en meget kontant afregning, hvis man ikke levede op til de krav, de meget udførlige forsvarsplaner stillede i

henseende til beredskab, materiel-status og taktisk formåen – under det sidste var det navnlig let at spore vaklen inden for betjening af sensorer, kommunikationsmidler og samarbejdsprocedurer.

Udvikling af de nødvendige doktriner og procedurer for våbenanvendelse var baseret på en fælles udvikling af samme inden for hele NATO. I det danske interesseområde var det dog specielt evnen til at føre forsvarskrig i begrænsede farvandsområder, der blev udviklet til perfektion – endda i smukt samarbejde med både flyvevåbnet og hæren.

De nye udfordringer

Udviklingen bevægede sig bort fra de veldefinerede forsvarsopgaver, organiseret af en logisk opbygget ledelsesstruktur, NATO task organisationen, der på alle niveauer havde en tilstrækkelig bemanning til både ledelse, analyse og uddannelse. Nu føler søværnet en mangel på taktisk ledelse og udvikling, når det gælder evnen til at samarbejde enhederne imellem.

En anden udvikling har også sat sit præg på dagligdagen. Det er den stedse stigende delegering af administrative rutineopgaver, der nu har medført en 100% stigning i antallet af personer i de enkelte eskadrestabe. Det gælder for eksempel deleringen af personelforvaltningen og i den

modsatte retning centraliseringen af regnskabstjenesten, der betød at skibene overgav regnskaberne til personalet på land. Den taktiske udvikling - med videre - sendtes derfor ned til divisions- og skibschefer.

Denne "dobbelte" mangel sættes i relief af NATOs nye koncept, der går under navnet "Combined Joint Task Forces koncepten", der netop lægger vægt på enhedernes fleksibilitet i opgaveløsningen. Her tænkes på nye, brede og ikke så veldefinerede miljøer.

Derfor er søværnets evne til at kunne opstille Task Groups med stabe og underlagte velsamarbejdede enheder atter blevet aktuel. Der er nu fokus på følgende overordnede opgaver:

- Samvirkeuddannelsen, herunder ledelse af flådestyrker
- Doktrinudviklingen
- Medvirken til videreuddannelse af taktiske officerer

Succes i internationale operationer

Det betydelige bidrag af operative skibe medlemskabet af NATO kræver, forudsætter blandt andet, at disse skibe naturligvis også er i stand til umiddelbart at samarbejde med hinanden og med andre nationers skibe om udførelsen af de ofte krævende og vigtige opgaver, der bliver dem

pålagt inden for NATO/FN styrede operationer. Det har man klart fået demonstreret gennem deltagelse i operation FARAWAY, hvor korvetten OLFERT FISHER opererede sammen med en internationalt sammensat styrke i den Persiske Golf, hvor korvetterne senere deltog i embargoen mod det tidligere Jugoslavien, og hvor minerydningsfartøjet MAKRELEN og senere minelæggeren LINDORMEN deltog i ALLIED HARVEST i Adriaterhavet.

Her skyldtes succeserne ikke mindst den gode uddannelse og træning Flådens skibe har haft inden for de ovennævnte områder, dels fra tidligere tiders store øvelser og dels fra den meget nyttige deltagelse i NATO's stående flådestyrker. For at opretholde dette niveau er det dog nødvendigt at skabe en taktisk stab, der kan sikre fortsættelsen i den nye æra, hvor Flådens sammensætning ændres så radikalt, som implementeringen af det seneste forlig om forsvaret betyder.

Pilotprojektet

Med det formål at undgå et alvorligt "hul" i søværnets evne til at kunne løse de opgaver, der er pålagt, begyndte man allerede i 1998 – i takt med færdiggørelsen af Combined Joint Task Forces koncepten – at udvikle en dansk søbåren taktisk stab, der blev afprøvet for første gang under øvelse STRONG RESOLVE 1998 med et glimrende resultat. Både forberedelserne til øvelsen, samvirket under og navnlig opfølgningen efter øvelsen gav samvirkeuddannelsen et

tiltrængt løft. Året efter kom den taktiske stab på banen igen i både DANEX 99 og NORTHERN LIGHT 99 og de indvundne erfaringer blev i høj grad bekræftet. I skrivende stund deltager projektstaben i den stort anlagte amerikanske øvelse for alle nationer i og lige omkring Østersøen, øvelse BALTOPS 2000, der afholdes for 28. gang. Alle erfaringer med pilotprojektet indikerer, at der på en eller anden måde må udspares officerer, der på permanent basis kan udføre de funktioner en taktisk stab kræver, hvis den danske flåde også i fremtiden skal leve op til sine forpligtelser – internationalt og nationalt.

Den nye eskadrestruktur

Udfasningen af en hel og grundlæggende skibstype som WILLEMOES-klassen, der udgjorde det sidste skud på stammen af dedikerede "Fast Patrol Boats", medfører naturligt et større skift i flådens organisatoriske opbygning. Til den ende har en arbejdsgruppe kulegravet opgaver og ressourcer til rådighed nu og i den forudsigelige fremtid i lyset af de politiske beslutninger Regeringen ønsker udmøntet for søværnets vedkommende. Konklusionerne heri betyder nedlæggelse af 4. Eskadre, idet "resterne" efter WILLEMOES- og FAXE-klassernes sortie optages i 2. Eskadre. De derved frigjorte officersnormer kan så udgøre den faste kerne af den nødvendige taktiske stab. Dette kan gøres uden forøgelse af de tildelte normer. Den nødvendig besparelse på to normer vil blive tilgodeset også.

Denne sammenlægning har ikke den store indvirkning på besætningernes daglige tjeneste, da der ikke sker nogen skift af baseringshavn i denne forbindelse.

Den grundige gennemgang af opgaverne har ikke medført behov for større omlægninger for de øvrige skibstyper. Det har dog vist sig, at en samling af Flådens mineskibe på en flådestation vil være rationelt. Derfor forudses det, at de tre STANDARD FLEX i minerydningsrollen og de tilhørende minerydningsdroner i løbet af de næste par år vil skifte baseringshavn til Frederikshavn, idet de dog forbliver udrustningsbaserede i Korsør.

Overblikket

Den kommende udvikling er spændende, skønt den stiller store krav til personellet's evne til at følge med i udviklingen. De nye skibstyper, der bygges og de nye sammenhænge de skal benyttes i – både nationalt og internationalt – kræver en højere grad af planlægning både på det logistiske og operationelle område end det vi har været vant til i de år, der måske kan gå under betegnelsen "vadedstedet" i dansk sømilitær udvikling. Det er planlagt at følgende kommer til at ske, idet WILLEMOES-, FAXE- og to FALSTER-klasse samt BESKYTTEREN allerede næsten er udfaset:

Udfasninger:

- To inspektionskuttere af AGDLEK-klassen

Indfasninger:

- Fleksible støtteskibe (til 3. Eskadre)
- Inspektionsfartøjer (til 1. Eskadre)
- Standardfartøjer MK I og II (til 2. Eskadre)
- Ubåde (til 5. Eskadre)

I næste periode – efter 2004 forudses resten af FALSTER-, AGDLEK-, BARSØE- NARHVALEN- og TUMLEREN-klasserne udfaset. Ind kommer patruljeskibe, et inspektionsfartøj og forventeligt nye ubåde.

Red.

Kampinformationstjeneste

Kampinformationstjenestens symbol er et spind, og få steder i søværnet har spindet ligeså mange tråde, som Kattegats Marinedistrikt samler i sit operationsrum.

Afviselser, som skal undersøges lidt nøjere

At bevare overblikket over aktiviteterne i et stort havområde kræver et utal af informationskilder. Oplysningerne fra disse kilder samles i operationsrummet, hvor informationerne vurderes og korreleres, hvorefter de sammenlignes med det, man kalder normalsituationen. Herved udskilles de større eller mindre afviselser, der måske skal undersøges lidt nøjere. Ansvar for dette arbejde ligger hos den enkelte konsoloperator i operationsrummet, som ved at sammenholde informationer fra radar, flådefartøjer og kystudkigsstationer opbygger et overblik over sit lokale område.

Kun ved at overvåge og registrere den normale situation er det muligt at konstatere, når noget er unormalt. Derfor er de mange vagter uden særlige hændelser af ligeså stor betydning, som de få med høj aktivitet, hvor for eksempel en havarist reddes eller en smugler fanges. Situationen i de lokale områder sammenholdes af plotlederen, LOPO, som har ansvaret for kvaliteten af det situationsbillede, der videregives til Søværnets operative Kommando. LOPO har yderligere mulighed for at trække på andre, mere eksterne informationskilder som for eksempel informationer fra fly, helikoptere samt politi og toldvæsen.

Nye opgaver

Den store opmærksomhed på grænseoverskridende kriminalitet har givet operationsrummet nye opgaver og samarbejdspartnere. De nye tider har muliggjort et samarbejde mellem Østersølandene, hvor informationer om formodede smuglere og lignende kan udveksles lande og myndigheder imellem.

Koordinationen af samarbejde mellem politi, told og søværn styres af "Projekt Bornholm". Som en udløber af dette projekt har Kattegats Marinedistrikt fået et tæt samarbejde med de svenske marinedistrikter i den svenske del af Kattegat og Sundet. De har i mange år været vores tavse naboer, men er nu med til at gøre det muligt at følge mistænkte skibe helt til dørs. Nettet er på denne måde i høj grad strammet for udførelse af kriminelle aktiviteter til søs.

Intet rettidigt forsvar uden kampinformation.

Evnen hos den enkelte -!

I bund og grund afhænger det hele dog af evnen hos den enkelte til at indsamle, bearbejde og præsentere oplysninger, så disse kan videregives med den korrekte vægtning til de rette myndigheder. Til forskel fra hvad der gælder for vore kolleger i flyvevåbnet, er udgangspunktet på søen, at alt er ukendt. Der skal til stadighed anvendes ressourcer for at identificere, fastholde og følge fartøjer - og fartøjer er der nok af. Efter Kattegats Marinedistrikts område blev udvidet i sommeren 1999, passerer al trafik til og fra Østersølandene igennem Kattegats Marinedistrikts område. Dette suppleret med fiskeriaktivitet og lystsejladsgiver nok at se på. Alle fartøjer, store som små, giver et ekko på skærmen i operationsrummet - og de skal principielt kunne identificeres. Erfarne kystudkigge gør en stor del af dette arbejde, og hvor det ikke er muligt at se dem, anvendes søværnets og Marinehjemmeværnets fartøjer til identifikation. Alle fartøjer følges indledningsvist, men hvis objektet viser sig at være "interessant", stiger spændingen i operationsrummet. Det er godt for moralen, når ens arbejdsindsats har været med til at skabe positive avisoverskrifter, selv om indsatsen normalt forbliver anonym.

Seniorsergent
Jan Malinsky, KGM

3. ESKADRE

MCMFORNORTH i dansk farvand 1997.

Foto: NATO

Den mest alsidige eskadre i søværnet. En provokerende, men alligevel korrekt påstand, eftersom 3. Eskadre er sammensat af krigsskibe, hjælpeskibe, sejlkuttere, Kongeskibet og miljøskibe. Det er også den eneste eskadre, der har sine enheder baseret i tre forskellige militære anløbshavne, hvoraf de to er flådestationer.

Grundlæggende for det søværts forsvar

3. Eskadre er i dag efterfølgeren til det, der før hed Mineskibseskadren, som igen var en sammensmeltning af minelægger- og minestrygereskadren. De to opgaver – at kunne lægge miner og at kunne fjerne en mine-trussel – hører stadig til blandt de grundlæggende for det maritime forsvar af Danmark - eskadrens raison d'être.

Hjælpeskibe, sejlkuttere og miljøskibe blev underlagt eskadren for nogle få år siden, som en af konsekvenserne af en gennemgribende udtynding af den organisatoriske struktur. Ved siden af at forberede sig på at løse de traditionelle krigstidsopgaver - på det sidste også de opgaver, der lø-

ses i forbindelse med fredsbevarende operationer - kan denne vel sammensatte blanding af skibe give mulighed for at klare de mest forskellige hverv. Dette omfatter deltagelse i NATOs styrke af mineskibe, Mine Counter Measure Force Northern Europe (MCMFORNORTH), grundlæggende uddannelse til søs for stampersonel og kadetter, miljøovervågning og forureningsbekæmpelse inden for den danske økonomiske zone, deltagelse i farvandsovervågningen og hævvelse af suveræniteten.

Organisation

3. Eskadre har en lille stab i land og 15 skibe plus adskillige fartøjer og både opdelt i divisioner efter skibstype. I sommerperioden, når Træ-

ningsdelingen (TDL) er formeret, suppleres skoleskibet med to sejlkuttere og to patruljebåde.

Divisionerne 30, 31 og 32 er baserede på Flådestation Frederikshavn, Division 33 og 34 på Flådestation Korsør og Division 35 på Marinestation Holmen.

Der er dog nu taget politisk beslutning om, at DIV 33 skal flyttes fra Korsør til Frederikshavn inden 1. januar 2003.

Staben er placeret på Flådestation Frederikshavn og består af i alt 10 personer inklusive Eskadrechefen. Administrativ støtte gives af et lille fællessekretariat for alle tre eskadrer i Frederikshavn.

Eskadrens mandskab tæller 65 officerer, 69 af sergentgruppen, 186 konstabler og 80 værnepligtige - den totale bemanning er på ca. 400 normer, idet der dog er et stort sæsonmæssigt udsving.

Eskadrens forskellige skibsklasser har været flittigt beskrevet her i bladet - lige bortset fra miljøskibene. Kongeskibet blev omtalt med sin egen artikel i sidste nummer.

Miljøskibene

Disse enheder hørte tidligere under Miljøministeriet. De var dog bemandede af søværnspersonel, da skibene havde en minelæggerrolle i krise og krig. Den 1. januar 1996 overførtes skibene og deres opgaver til søværnet - og som en naturlig følge af deres krigsopgaver - til 3. Eskadre.

Her er de opdelt i tre forskellige klasser med to skibe af SUPPLY-typen, to af SEATRUCK-typen samt MILJØ 101 og 102. De to divisioner har hver et af hver type og er placeret strategisk ved de smalle bæltter med Divi-

Side scan sonaren klar til udsætning.

Foto: 3. Eskadre

sion 34 på Flådestation Korsør og Division 35 på Holmen. I hver af divisionerne er et skib på 1 times varsel, normalt SEATRUCK-typen, medens det andet (SUPPLY-typen) er på 16 timers indsatsberedskab.

Udover deres primære opgaver og træning til at løse de rent militære opgaver, udfører skibene jævnligt en lang række meget forskellige opgaver for andre styrelser og ministerier samt civile havforsknings-institutioner.

Kongeskibet

Kongeskibet DANNEBROG er formelt en del af eskadren, men i realiteten er ansvaret for skibet begrænset dertil, at eskadren tager sig af det administrative efter behov samt af opstilling af besætningen. I vinterperioden, når kongeskibet er lagt op, har eskadren tilsynet.

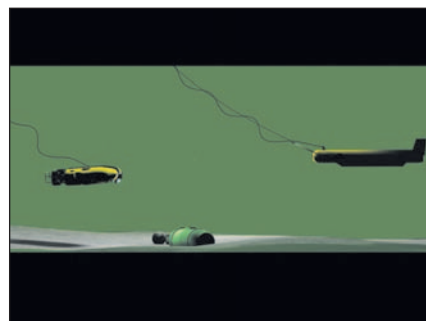
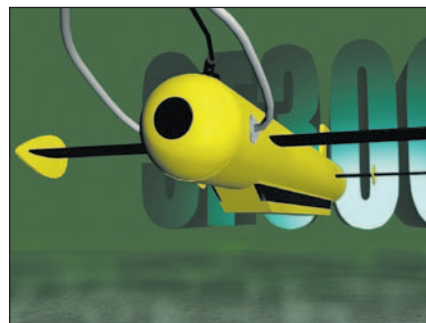
SLEIPNER

Transportfartøjet SLEIPNER sørger først og fremmest for transport af våben og ammunition - mest for søværnet. Der fragtes dog også mange forskellige laster for hæren og flyvevåbnet - i danske som internationale farvande. Skibet deltager jævnligt i øvelser.

3. Eskadres opgaver

Stabens hovedopgave er, analogt med de øvrige eskadrestabes, at sørge for den materielle del af beredskabet, såvel som at overvåge opretholdelsen af enhedernes standard i henseende til træning og beredskab inden for de tildelte specialer og opgavetyper. Dette gennemføres ved planlægning og udførelse af aktiviteter på baggrund af en årsplan byggede på de tildelte budgetmidler. Herudover er staben ansvarlig for en del administrative opgaver - lige fra forvaltning af personel inden for eskadrens område til udarbejdelse af budgetforslag og kontrol med forbruget.

Det nødvendige niveau inden for træning og beredskab opnås for de enkelte enheder gennem en blanding af enkeltskibstræning og deltagelse i NATO-øvelser. Deltagelsen i NATO stående minerydningsstyrke MCMFORNORTH, der på det se-

Computergrafik af DAMDIC med SSS.

Grafik: N.N.

neste også har givet særlige erfaringer fra "skarpe" operationer. Monitorering og måling af træningstilstanden gennemføres ved en kombination af stabsmedsejling og formelle inspektioner, hvoraf de sidste også inkluderer Chefen for Søværnets operative Kommandos inspektionshold, og et hold udsendt i forbindelse med forestående deltagelse i MCM NATO-styrken eller indsats i krise- eller krigsområder.

Staben planlægger og udfører en na-

– man kan næsten smage saltsprøjtet og høre sejlene stå. Svanen og Thyra giver rigtige søben.

Foto: 3. Eskadre.

tional øvelse per år og stiller ekspertise til rådighed for planlægning og ledelse af andre nationale eller internationale øvelser. Specielt skal nævnes den højt specialiserede, årligt tilbagevendende minelægnings- og minerydningsøvelse BLUE GAME.

Andre former for samarbejde (ej NATO)

Siden ophøret af den Kolde Krig har samarbejde med ikke-NATO mariner indtaget en prominent plads i de årlige aktiviteter. Chefen for 3. Eskadre er således blevet udpeget som primært kontakttled til den lettiske flåde og den svenske "21. MCM Flotilla". Indtil Polen blev fuldt medlem af Alliancen, og derfor indgår i det normale flådesamarbejde inden for NATO, var der etableret en lignende kontakt til den "8. Polske Kystforsvars Flotille"

Samspillet mellem den danske og lettiske flåde har udviklet sig fra at bestå af høflighedsvisitter i de tidlige

Sværdfisker med dykker.

1990-ere til et omfattende og varieret program, der indeholder grundlæggende træning for alle kategorier af personel, søtræning og øvelser, gensidige havneanløb og indhentning af data til brug i den videre opbygning og udvikling af Letlands flåde.

Samarbejdet mellem Division 33 og den svenske 21. MCM Flottilla er startet for nyligt, og en kortvarig passage-øvelse har været gennemført med stor succes. Det antages, at dette program vil udvikle sig til stor gavn for både den svenske og den danske flåde.

Fremtiden

Med det nye forsvarsforlig, der gælder for perioden 2000 - 2004, er kursen sat for 3. Eskadre vel ind i det nye årtusinde. Der er fokus på deltagelse i fredsbevarende opgaver og

andre opgaver uden for vort område. Det gælder MCM enhederne og opstilling af en kommandoplatform til rådighed for MCMFORNORTH og andre multinationale styrker.

3. Eskadre vil også kunne stille mineeksperter til rådighed for Søværnets Taktiske Stab (STS) og være klar til kommandere operationer, hvor hovedvægten ligger på denne specielle form for krigsførelse.

Alt dette vil imidlertid blive gjort uden at tabe hovedopgaven, at bevare evnen til at lægge eller rydde miner, af syne. Heller ikke vil engagementet i og beredskabet til at overvåge miljøet og bekæmpe eventuel forurening bliver glemt eller nedprioriteret, såvel som deltagelsen i farvandsovervågning og suverænitetshåndhævelse samt, ikke mindst, fortsat at sørge for uddannelse og

træning af konstabler og kadetter til søs.

Med undtagelse af FALSTER-klassens minelæggere vil eskadrens nuværende enheder forblive operative langt ind i det næste årti. MØEN og FYEN vil blive henlagt i takt med, at de nye Fleksible Støtteskibe (FS) bliver operative og indføres i flåden.

Til den tid vil de to skibe have tjent som Flådens arbejdsheste i knapt 45 år - noget af en rekord!

I lyset af den større prioritet fjernoperationer har fået, vil MCM-systemet blive videreudviklet, så de opgaver, der er forudset indenfor konceptets rammer, også i fremtiden kan løses med en "state-of the art" teknologi.

3. ESK

Oplevelse i sommeren 1949

Indlæg fra forhenværende orlogskaptajn John Arentoft

Det var med stor glæde jeg læste artiklen "Flagskift på Isbjørneø" her i bladets nr. 5/99 om inspektionskutteren TULUGAQ besøg deroppe 11. september 1999 for at inspicere varden og depotet på Isbjørneø som en af øerne hedder i den lille øgruppe på position 76 45 N og 72 33 W, der går under navnet Carey-øerne.

Dette inspirerer mig til at fortælle, hvad jeg oplevede dér i sommeren 1949. Dengang var jeg 3. kommanderende i Opmålingsskibet Heimdal, der var på fiskeriinspektion på vestkysten fra Kap Farvel helt op til det lille udsted Siorapaluk fra maj til september 1949. Vores chef var daværende orlogskaptajn Erik Groth, der fik ideen til at anløbe Carey-øerne. Her byggede vi en varde og lagde et depot med en flaske whisky, et par dåser cigaretter, en stor dåse beskøjter med mere og riggede en flagstang til. På denne viklede vi et orlogs-

flag (hvis vi havde ladet det vaje, ville det være blæst væk i løbet af kort tid).

Vi havde også en Baltica-kalender for 1949, og på Kongeturen til Grønland i 1952 med DANNEBROG havde Kong Frederik jo gode venner med på turen, bl.a. sin kadetklassekammerat Direktør Rostock Jensen, Baltica. Da jeg fortalte ham om kalenderen, spurgte han, om vi evt. kunne få fat i den. Det lykkedes desværre ikke.

Men det spændende besøg vi havde har faktisk haft store konsekvenser.

Fra min tid i Folketinget husker jeg ganske nøje et møde i Udenrigspolitisk Nævn, hvor Udenrigsminister K.B. Andersen var formand. Her var et punkt på dagsordenen:

Grønland og grænsedragning til bl.a. Canada på havet. Her kunne jeg ikke lade være med at fortælle

om varden med depot og flag. Det blev modtaget meget positivt, og senere fortalte K.B. mig, at dette havde medført, at Canada anerkendte Carey-øerne som danske og der er benyttet Midterlinjeprincippet.

Hejmdals besøg har derfor haft en virkelig stor betydning.

Det samme kan man desværre ikke sige om Kong Hans Ø. Her er man ikke enige og derfor går midterlinjen gennem øen. I 1983 var jeg med Forsvars Udvalget med daværende Forsvarsminister Hans Engell i Grønland og vi fløj hen over Kong Hans Ø, hvor daværende Grønlandsminister Tom Høyem netop havde været på øen og rejst en flagstang med et stort dansk flag. Men det har ikke haft nogen betydning for grænsedragningen.

»HUN DUEDE«

Er med en let omskrivning af en H.C.Andersen titel en rammende overskrift for en positiv beretning om en ret enestående assistance, som den gamle dame – museumsfregatten PEDER SKRAM – netop har ydet en operativ og sejlene søster, skoleskibet (og minelæggeren) MØEN.

Skoleskib og minelægger, MØEN, kom alligevel med på BLUE GAME 2000.

Torsdag den 10. februar 2000 ringede afdelingsingeniør Peter Sahlertz fra Søværnets Materielkommando mig op fortalte, at der var konstateret revnedannelser i svinghjulet til en hovedmotor, type GM 16-567-D6, i skoleskibet MØEN, og bad om tilladelse til at udtage et sådant svinghjul fra en tilsvarende motor i PEDER SKRAM.

Begrundelsen herfor var, at der ikke fandtes flere reservesvinghjul til dis-

se ældre motorer, hverken i Søværnet, eller hos DSB, som tidligere brugte dem i visse typer af deres lokomotiver. Svinghjulene i minelæggerne FALSTER og SJÆLLAND, som i overensstemmelse med forsvarsforliget er udrangeret var ikke brugbare mere, og DSB's sidste reservebeholdning på 2 stk. var tidligere overtaget og anvendt i minelæggerne FYEN og MØEN.

Eneste alternativ var leverance fra

Detroit Diesel i USA med lang leveringstid og meget store omkostninger eller fabrikation på en hjemlig motorfabrik, ligeledes med lang leveringstid og store omkostninger – og MØEN skulle på en prioriteret sejlads allerede tirsdag den 15. februar fra sin base i Frederikshavn.

Jeg gav naturligvis straks tilladelse til en udtagning af svinghjulet – vi vil senere montere et tilsvarende med revnedannelse om bord i fregatten – samt tilsagn om at assistere, ikke mindst med mange adkomstarbejder.

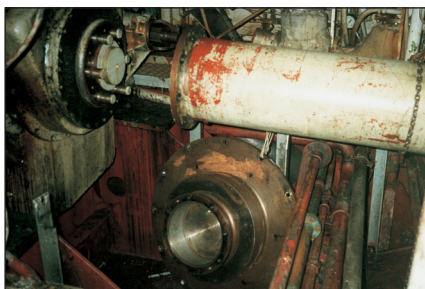
Torsdag aften kl. 21.15 kom to gæve nordjyske skibsmontører, Peter Hansen og Svend Knøsen – fra Motorværkstedet på Flådestation Frederikshavn i en lille lastvogn med værktøj, og sammen med den tekniske leder af fregattens renovering, maskiningeniør Thomas Bork, studerede de fregattens tegninger og besigtigede adkomstforholdene til svinghjulene på fregattens to GM-motorer. De vedtog i fællesskab at anvende styrbords motor med den nemmeste tilgang.

Selve arbejdet udførtes fredag den 11. februar kl. 08.00 til kl. 16.00, og

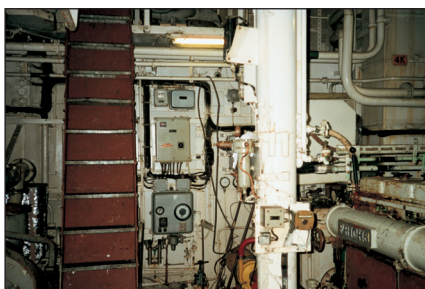

Svend Knøsen, Peter Hansen og Thomas Bork gør klar til at hejse svinghjulet fra borde.

Foto J.F.B.

»Hullet« mellem krumtappen (øverst til venstre) og akslen til gearret - den afmonterede kobling hviler nedenunder på et tanddæksel, og svinghjulet med tandkransen er fjernet.

Den ribbede lejder fra maskinrum til hoveddæk.

omfattede i første omgang demontering af dørk og afskærmning.

Motoren blev herefter tøret elektrisk med specialværktøj (General Motors), da fregatten jo ikke kan levere startluft på nuværende tidspunkt, og det var imponerende at se, hvor let det gik efter, at motoren ikke har været tøret i over 13 år!

Koblingen mellem hovedmotor og akslen til styrbords gear demonteres, hvorefter svinghjulet med tandkrans ligeledes demonteres fra krumtapakslen, og endeligt blev tandkransen taget af svinghjulet, bl.a. af plads- og vægthensyn.

Svinghjulet blev herefter inspiceret for eventuelle revnedannelser ved FORCE-instituttets foranstaltning, og fundet i orden.

Samtidigt var gelændere, rørledninger, m.v. demonteret omkring den 6 m lange, meget stejle lejder fra maskinrummet til hoveddækket, hvorefter svinghjulet med kædetaljer kunne

trækkes op glidende på lejderens vanger.

Kædetaljerne blev fortsat anvendt til at løfte hjulet – der vejer mellem 300 og 400 kilo – over de høje dørkarme i fregattens vandtætte døre, og slutteligen blev svinghjulet med en kranvogn fra A/S Trillingerne Skibselektro & Maskin Service løftet fra PEDER SKRAMs agterdæk ned på ladet af lastvognen.

Svinghjulet fra den bagbords motor vil i øvrigt blive demonteret i uge 9 og foræret til Søværnet til brug for de minelæggere, der endnu er i flådens tal.

Såvel "Fonden Peder Skram", som fregattens "faste stok" har glædet sig over, at den gamle dame har medvirket til at sikre den sejlene flådes aktiviteter – og til at spare Søværnet for flere hundrede tusinde kroner.

Viceadmiral J.F. Bork

NATO i Frederikshavn

Der er en lille afdeling af Kattegats Marinedistrikt, som man normalt ikke lægger mærke til. Afdelingen er en del af NATOs kommunikations-system - et system, som NATO fik oprettet i 1963. Det dækker en stor del af Atlanten, Nordsøen og havene rundt om Island.

Fra starten har systemet, kaldet "White Fox", været en del af NATOs beredskab i "Strike Fleet" (Den amerikanske, stående flådestyrke i Atlanten) og skulle i krisesituationer kunne få forbindelse med både skibe, fly og landstyrker. Det gamle system var efterhånden for dyrt at vedligeholde, og blev derfor udskiftet i 1985 med et helt nyt, topmoderne kommunikationsudstyr under kodebeteg-

nelsen "Cross Fox". Det nye system skal kun dække for maritime funktioner, men er til gengæld utrolig effektivt.

Systemet er avanceret, men ikke mere end, at man kan ringe op fra en almindelig telefon. Når man kender de rigtige koder, kan man gennem systemet få forbindelse med et skib, næsten uanset hvor det befinder sig på den nordlige halvkugle. Om det er almindelig tale, data eller anden form for kommunikation, så sendes det ud på en måde, så signalerne høres af rette vedkommende.

Det er ikke kun fra Frederikshavn, signalerne sendes. For at være så sikker som mulig, har NATO lignende stationer fordelt rundt på strategiske steder, og brugeren kan ikke vide, hvor hans signal udsendes fra, men det er egentlig også uvedkommende, det afgørende er, at modtageren får det signal, han skal bruge.

Den danske afdeling består af fire stationer, i Frederikshavnsområ-

det ses stationerne bedst på de mange antenner både på toppen af Pikkerbakken samt i nærheden af Understed. Cross Fox Danmark ledes af en kaptajnløjtnant, der er direkte ansvarlig over for NATO og har titel af Cross Fox Coordinator, Denmark. Arbejdet er normeret som en deltidsstilling, så den resterende arbejdstid anvendes i Teknisk Afdeling ved Kattegats Marinedistrikt.

Til at vedligeholde udstyr og område er der ansat fire civile - tre fuldtids og en deltids. De klarer de daglige rutiner på de to stationer ved Frederikshavn med at få alt udstyret til at virke efter hensigten. Der er to mindre ubemandede afdelinger placeret henholdsvis ved Viborg og på Færøerne. I det daglige kontrolleres de af stedlige militære ansatte, men ansvaret for funktionen af alle fire afdelinger ligger i Frederikshavn.

Af marinespecialist
Bjarne Krogh-Pedersen

STANFLEX i anti-ubådsrollen

Der undervises i betjening af sonarspil.

Foto: SVN

Historie

I begyndelsen af 1980'erne stod den danske flåde overfor et større erstatningsprogram, idet ikke mindre end 22 sejlbare enheder var ved at være for gamle og umoderne. Det var 6 motortorpedobåde, otte minestrygere og otte patruljefartøjer, der nu direkte er blevet erstattet med af de meget alsidige STANDARDFLEX 300 skibe. Den nye klasse er opkaldt efter det første af serien - FLYVEFISKEN.

De otte patruljefartøjer af DAHPNE-klasse var alle udrustet som anti-ubåds-enheder med korttrækkende sonar og dydbomber.

På grund af deres forholdsvis lille størrelse var udholdenheden kort og deres sødygtighed ringe.

Kommando, kontrol og kommunikationsmæssigt var udstyret også meget begrænset.

Med FLYVEFISKEN-klasse er det lykkedes for Flåden at få et betydeligt løft i evnen til at bekæmpe undervandsbåde i kystnære og relativt lavvandede områder. Det har været muligt qua STANDARDFLEX-300 man-

ge muligheder at få indrettet både våben og sensorer nøjagtigt efter opgavens behov, idet man naturligvis har udnyttet skibenes gode kommando- og kontrolsystem, samt den helt suveræne manøvreedygtighed.

Besætningen

Som grundregel er de avancerede systemer, der er valgt til STANDARDFLEX enhederne, mindre bemandskrævende, hvilket er med til at holde besætningernes størrelse inden for 19 til 26 personer - alt afhængig af hvilken rolle, skibet udrustes til. I ASW-rollen kræves minimum 24.

Et tal, der dog forøges, hvis operationerne er på større afstand fra de normale forsynings- og vedligeholdelsespunkter.

Sensorer

I SF-300 findes som standard en række sensorer. Det er:

- Luft- og overfladevarslingsradar
- FLEX FIRE kanon og luftmålsmissil ildledelsessystem

- MERMAID elektronisk detektions system (ESM)
- Skrogmonteret målfatningssonar, som også har en navigations funktion

I tilslutning hertil er en container med en variabel dybde sonar (VDS) isat den agterste position. VDS kan bruges med fuld udsendelseskraft i dybder fra 118 meter helt op til 11 meter. ASW FLEX-en er derfor i stand til at vælge en sensorkombination, der tager højde for de udfordringer de danske farvande frembyder.

Her er det normalt en eventuel ubåd, der har fordelene på grund af de store forskelle i temperatur og saltholdighed og disses indvirkning på lydens udbredelsesretninger under vandet.

Våbensammensætning

ASW-versionen vil altid have den forreste position optaget af standardkanoncontaineren, der indeholder en 76 mm OTO MELARE SUPER RAPIDO.

Af de tre andre positioner vil den agterste indeholde VDS med sit lydhastigheds måleudstyr.

I de to midterste positioner er henholdsvis anbragt en container med antiluft missilerne SEA SPARROW lodret affyret og skibets kran, der blandt andet anvendes, når RHIB skal sættes i vandet og bjerges igen. Letvægts antiubådstorpedoer er også indfaset i skibets modulopbygning.

Affyringsrør og torpedoer leveres på sidedækket og fæstes let dertil i de allerede installerede beslag.

De indgår derefter i de forberedte interfaceenheder ombord og er klar til brug med det samme.

Torpedoer af sidste nye type

Torpedoerne er af den sidste nye type, der findes; EUROTROP MU90,

som er konstrueret til brug i relativt lægt vand og derfor kan affyres på kun 20 meter vand.

Den har særligt forbedrede kredsløb for at undgå falske ekkoer som vrage og andre ikke-ubåds-kontakter i søgeområdet.

Dybdebomber, som de har været brugt siden II Verdenskrig, er stadig monteret på agterdækket. De repræsenterer et relativt billigt våben til brug ved tvivlsomme kontakter, og kan samtidigt bruges ved advarsler om militær indgriben, når dette er nødvendigt.

Dybdebomben kan yderligere anvendes som en modforholdsregel mod torpedoangreb.

Som en anden modforholdsregel - mod missilangreb - er på begge sider af skorstenen monteret afskydningsramper for SEA GNAT chaff ladninger.

MODUS OPERANDI

STANDARD FLEX enhedernes fredstidsopgaver omfatter en lang række moderne maritime aktiviteter. Ikke blot søger skibene hele tiden at forbedre besætningernes evne til at udnytte de avancerede våben og tilhørende systemer gennem deltagelse i øvelser. De deltager samtidigt konstant i farvandsovervågningen, der til enhver tid skal producere et aktuelt billede af situationen i Søværnets operative Kommandos ansvarsområde.

ASW-FLEXerne er også forpligtet til hele tiden at være klar til at deltage i NATO reaktionsstyrker og naturligvis det hjemlige antiubådsberedskab til brug blandt andet i Strædereområdet. Det er jo ikke tilladt at passere de danske stræder i neddykket tilstand, selvom den Kolde Krig er forbi.

På baggrund af de relativt store krav til varieret ekspertise, der stilles netop til ASW FLEXerne, forbliver besætningen her ombord sammen

De to ASW-STANFLEX 300 deltog i BLUE GAME. Her fotograferet ved kaj i Århus.

Foto: Red.

længere end, hvad der er tilfældet for andre af typen.

ASW FLEX på lige fod med en hvilken som helst

Hvis man sammenligner med forgængerne - bevogtningsfartøjerne af DAPHNE-klassen - er Flådens evne til at udføre ASW på lægt vand forøget til også at kunne eskortere i et ubåds trusselsmiljø. ASW FLEX kan som sådan indgå på lige fod med en hvilken som helst NATO styrke i kystnære farvande - men kan altså også operere uafhængigt af andre. Skulle det blive nødvendigt at fungere som "flyveleder"-platform er der altid en specialist, der kan dirigere både overvågningsfly og helikoptere under eftersøgning og bekæmpelse af ubåde. Skulle der være kampfly, der behøver måludpegning, fungerer den avancerede tredimensionale luftvarslingsradar (AWS 6 eller TST 3D radarerne) som et godt bidrag både til eget såvelsom styrkens luftforsvar.

VDS med fuld kraft ind til 11 meters dybde

Evnen til at jage ubåde i kystnære områder er hjørnestenen i ASW FLEX designet. Alle sensorer er optimeret til brug i nærheden af kysten og variabel dybdesonaren (VDS) kan som nævnt anvendes med fuld

kraft på udsendelserne helt ind til 11 meters dybde, ligesom ASW torpedoen kan affyres på kun 20 meters dybde. Alle kontakter kan undersøges og analyseres nærmere med den skrogmonterede angrebssonar; inden der kastes dybdebomber eller affyres en torpedo i et "fire and forget" angreb.

Når skibet befinder sig i kendte farvande, vil alle konstaterede ikke ubåds-kontakter være indkodede i kommando- og kontrolsystemet, hvilket i høj grad letter arbejdet med at finde en mulig indtrængende ubåd.

Afsluttende betragtninger

Gennem det sidste år har ASW FLEX enhederne deltaget i den nationale flådeøvelse DANEX for hele flåden og NATO øvelsen NORTHERN LIGHT 99, som en del af DANISH TASK GROUP. Her er alle aspekter af ASW kommando og kontrol samt de forskellige ASW teknikker indøvet - i områder lige fra Østersøen og de øvrige danske farvande til Den Engelske Kanal og Biscayen. De indhøstede erfaringer vil blive videregivet til andre, kommende besætninger på ASW enhederne, så Flåden også i fremtiden kan jage ubåde og eskortere på et niveau, der kan bære betegnelsen "state of the art".

2. ESK

5. Eskadre

Det danske ubådsvåben har for nylig fejret sit 90 års jubilæum.

Lidt historie

(se i øvrigt artiklen om ubåde i Danmark i SVNORT 4/99)

Søværnets første ubåd DYKKEREN blev bygget i Spezia i Italien af Fiat-San-Giorgio og hejste kommando den 5. oktober 1909. I 1912 løb den første dansk byggede ubåd af stabelen fra Orlogsværftet i København og ved starten af Første Verdenskrig rådede det danske søværn over en styrke af 7 kampklare undervandsbåde. Siden da har ubådene været en slagkraftig og uundværlig del af Danmarks forsvar. Hvis man vil vide mere om ubådenes historie, findes der en artikel af Overarkivar Hans Chr. Bjerg i nr. 4/1999.

I dag

De danske ubåde er sammen med Frømandskorpset (se separat artikel herom) organiseret i søværnets 5. Eskadre. De 5 ubåde er alle af tysk design med et displacement på omkring 500 tons, en besætning på 22-24 mænd og kvinder og en bevæbning på 8 tunge torpedoer.

NARHVALEN-klassen

De 2 ubåde af NARHVALEN-klassen hedder NARHVALEN og NORDKAPEREN. De blev i 1968 og 1969 bygget på tysk licens på Orlogsværftet. Senere er disse to ubåde blevet moderniseret og levetidsforlænget med nye sensorer, torpedoer og ildledning. Efter modernisering har NARHVALEN-klassen grundlæggende samme operative formåen som TUMLEREN-klassen.

TUMLEREN-klassen

De 3 ubåde af TUMLEREN-klassen er af den tyske type 207 konstruk-

Narhvalen under manøvre i »hjemme-delfinariet« i Frederikshavn.

Foto: 5. Eskadre

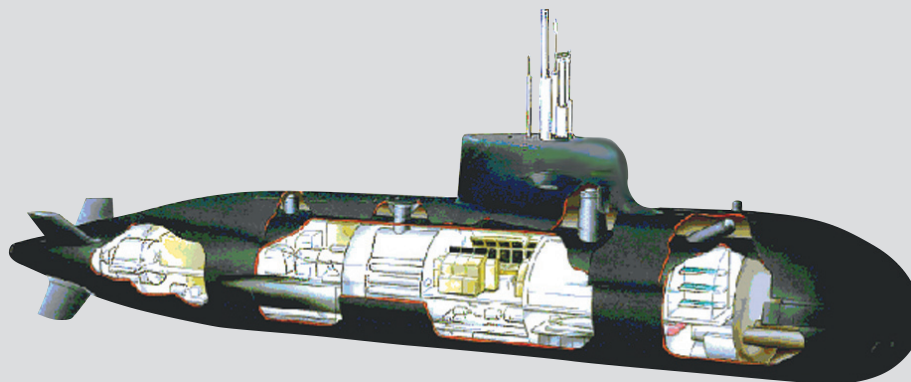
tion. De blev bygget i 1964-1966 på Rheinstahl-Nordseewerke som del af en serie på 15 ubåde (KOBLEN-klasse) til det norske søværn. Danmark købte 3 af disse ubåde af Norge, da de 4 gamle ubåde af DELFINEN-klassen i sidste halvdel af 1980-erne blev udfaset. Efter en omfattende modifikation og modernisering indgik de én efter én i takt med opnå-

elsen af operativ status - fra 1989 til 1991 - i Flådens tal som TUMLEREN, SÆLEN og SPRINGEREN.

OPERATIONER

De danske ubåde er bygget, udrustet og besætningerne trænet med særlig fokus på evnen til at kunne operere i snævre og lavvandede farvande. Kravet var at kunne operere

Projekt Viking
– artists impression (SMK).

skjult i Østersøen; uanset hvor stærk en fjende man stod overfor. Dette er naturligvis en følge af Danmarks strategiske og geografiske beliggenhed ved indsejlingen til Østersøen - og havde særlig stor betydning under Den Kolde Krig.

Denne, for den nuværende styrke, oprindelige opgave medfører imidlertid ikke, at de danske ubåde ikke kan operere på det åbne hav. Således er ubådene blandt de enheder i søværnet, der har den længste aktionsradius, ligesom de var de enheder, der i en lang årrække repræsenterede Danmark i NATO umiddelbare reaktionsstyrke STANAVFORLANT - efter vores store fregatter af PEDER SKRAM-klassens udfasning i slutningen af 1980-erne.

Som bekræftet senest ved forsvarsforliget i sommeren 1999, og ved Danmarks tilslutning til NATO nye strategiske koncept i maj 1999, er dansk forsvar i stadig højere grad pålagt at deltage i løsningen af internationale opgaver, som fredsskabende og fredsbevarende operationer. Maritimt vil sådanne opgaver typisk skulle løses i et kystnært miljø langt fra Danmark.

Tumlaren.

Foto: SVN

Den danske ubådsstyrke besidder her en særlig ekspertise – erhvervet gennem de sidste 90 år – som få andre nationer besidder.

Opgaverne i denne kategori vil omfatte skjult overvågning, som vanskeligt kan udføres af andre enheder uden stor risiko for eget personel. Ubådene kan, under fortsat udførelse af hovedopgaven, bidrage væsentligt til sikring og kontrol af området, inden egne – og mere sårbare – krigsskibe og troppetransportskibe indsættes. Hertil kommer muligheden for rutinemæssigt at udføre en lang række særlige opgaver som f.eks. indsættelse af frømand og redning af personel i fjendtligt domineret kystfarvand.

Fremtiden - "Viking"

Alle nuværende danske undervandsbåde er køllagt i midten eller sidst i 60'erne, og har således opnået en høj levealder.

Tidens tand og den militærteknologiske udvikling har nødvendiggjort en fornyelse af ubådsstyrken først i det nye årtusinde.

Danmark er gået ind i et skandinavisk udviklingsprojekt – det såkaldte VIKING-projekt, der omfatter bygningen af en serie på i alt 10 ubåde, 4 til Norge, 4 til Danmark og 2 til Sverige.

Hvis projektet godkendes ved næste forsvarsforlig, vil den første danske VIKING-ubåd blive operativ i 2009. Den vil da formodentlig være den første konventionelle ubåd i verden

I natten mørk og kold... Foto: 5. Eskadre

fremdrevet af helt overflade-uafhængigt maskineri.

Dette betyder, at ubåden vil kunne operere fuldt neddykket i ugevis, uden at skulle lade batterier med en snorkelmast over vand.

Kombineret med en stort set lydløs fremdrivning vil VIKING-ubåden fremstå som den mest "stealth"-sikrede, militære platform i verden.

Dette vil blive opnået for en beregnet omkostning over ubådenes levetid på 1% af det forventede forsvarsbudget.

5. ESK

Søværnets Officersskole

Navigare necesse est. Det er nødvendigt at sejle, som de sagde i det gamle Rom. Det danske kongerige består af øer, halvøer og det har det gjort siden Vikingetiden for 1000 år siden. Derfor gælder det fortsat for os danskere at kunne sejle under alle forhold. Men skønt den danske flåde blev etableret som en permanent tjeneste under kongen allerede fra det 14'ende århundrede, blev søofficersskolen ikke grundlagt før den 26 februar 1701.

Den første af slagsen

Det var dog alligevel den første af slagsen i hele verden. Oprindeligt skulle dens virksomhed være til gavn for den samlede Flåde af det meget større kongerige, der forenede Danmark og Norge med Slesvig-Holsten - et rige der strakte sig fra El-

ben i syd til Nordkap i Nord - det samme havområde, som i dag dækkes af den nye NATO-kommando: Joint Command Northeast, JC NE. Hertil kommer Flådens permanente tilstedeværelse i Nordatlanten ved Grønland og Færøerne.

Søofficersskolen har dog altid haft en ret beskeden størrelse med et elevtal på omkring 200 aspiranter, kadetter og officerer. I 1939 blev skolen flyttet fra den gamle centrale bydel i København til helt nye bygninger på Holmen lige ved siden af og med udsigt over de mest travle dele af den militære og civile havneaktivitet - den ideelle placering af en skole for kommende officerer.

Søofficersskolens opgaver

Skolens rolle er at uddanne og udvikle unge mennesker til moderne søofficerer. En uddannelse med et stort fagligt, menneskeligt og ledelsesmæssigt indhold.

En uddannelse der foruden de grundlæggende funktionsmæssige færdigheder, også indeholder såvel nationale som internationale forhold samt veksler mellem teori og praktik.

Uddannelsen falder i to af delinger - en basis del og en videregående del. Derudover arrangeres og afvikles der andre kurser for søværnets offi-

cerer, ligesom der koordineres uddannelsesaktiviteter uden for skolens normale rammer sammen med andre uddannelsesetablissemeter, institutioner, m.fl. Der udarbejdes planer for den samlede træning såvel som uddannelsen inden for særlige områder og endelig sikres det, at de forskellige mål med uddannelsesforløbet opnås.

Organisation

Skolestaben består af en uddannelsesafdeling, 6 faggrupper og en administrationsafdeling.

Uddannelsesafdelingen består af en planlægningssektion og en uddannelsesudviklingssektion. Administrationsafdelingen består af en administrationssektion og et etablissemenselement.

Planlægningssektionen

Sektionen varetager uddannelsesplanlægning, udarbejdelse af time- og lærerskemaer, eksaminer og prøver, timebytninger og kontrol med undervisningsprotokol, biblioteks- og arkivtjeneste og reproduktion m.v.

Faggrupperne

Faggrupperne ledes af 6 faggruppeledere, der alle er permanente medlemmer af staben og hver især er an-

Chefen taler til søkadetkorpset forstærket med musik til samlet afmarch.

svarlig inden for deres egen gruppe for:

- planlægning, herunder udarbejdelse og ajourføring af uddannelsesplaner, udarbejdelse af forslag til den praktiske uddannelse
- tilrettelæggelse, herunder udarbejdelse af fagplaner og godkendelse af lektionsoversigter, koordination med øvrige faggrupper, ansættelse af lærere og konsulenter og anskaffelse af undervisningsmateriel
- gennemførelse, herunder introduktion af fag og lærerkræfter, tilsyn med teoriundervisning og praktikuddannelse, forløbskontrol og undervisning
- kontrol, herunder forslag til censorer, sikring af delkontrollers gennemførelse, tilrettelæggelse af og gennemførelse af målkontrol.

De 6 faggrupper og deres indhold er som følger:

Faggruppe Teknik:

- Matematik, fysik, kemi, operationsanalyse og termodynamik.
- Skibsteknik (T-linien), maskinlære, datasystemer og kommunikation, sensorer, kvalitetsstyring, styrings- og reguleringsteknik, skibsvedligeholdelse, elektroteknik, automation, datamatteknik, analog - og digitalteknik, miljøteknologi, elektroteknik og data-lære

Faggruppe Taktik:

- Våben, herunder eskadreorientering, våbensystemer, våbentaktik, ceremoniel, fjernkending og overlevelsesevelse
- krigskundskab, herunder søkrigslære/-historie, luftkrigslære og landkrigslære
- operationer, herunder O-rumstjeneste, sømandskab, taktik, navigatorske tjenestebestemmelser, militær kommunikation og kryptografering

Faggruppe ledelse:

- Lederskab, herunder talerteknik, psykologi, pædagogik og uddannelseslære, ledelse og samarbejde, organisationslære, forsvarrets ordning og organisation

Skolens valgsprog i helt kontante omgivelser (FLS FRH).

- statskundskab, herunder samfundskundskab og folkeret
- sprog, herunder dansk, engelsk tysk og fransk

Faggruppe administration:

- Personelforvaltning, materielforvaltning, økonomiforvaltning, retslære, militær sikkerhed, virksomhedsøkonomi, erhvervs- og aftaleret, stabstjeneste

Faggruppe Fysisk uddannelse og træning (FUT):

- FUT, sundhedslære, ABCD/SA-tjeneste (læren om hvordan man tager sine forholdregler under atom-, biologisk- og kemisk krig, samt behandler tilskadekomment), arbejdsmiljø og -sikkerhed

Faggruppe navigation:

- Navigation, søvejsregler, meteorologi, skibsteknik og lastelære (O-linien), datalære, skibsadministration, søret og handelslære, GPS, GMDSS, civil kommunikation

Holdofficer og klasseofficerer

Hvert hold kadetaspiranter, der optages, får en holdofficer fra skolens stab, som følger aspirantholdets og den enkelte aspirants arbejde og udvikling under kadetaspirant I forløbet. Han er med til den vigtige vurdering omkring aspirantens optagelse på skolen som kadetaspirant II. Hver klasse, der oprettes på skolen, tildeles en klasseofficer taget fra skolens stab. Hans job er først og fremmest at følge den enkelte kadets arbejde og udvikling og hele tiden give gode råd og vejledning, hvis der er behov for det. Samtidig følger han naturligvis hele klassens arbejde.

Lærerstab

De mål, skolen sætter sig, ligger på et meget højt niveau. Det må de være, for at tilfredsstille kravene til den moderne officers vidtspændende og samtidigt højt specialiserede uddannelse. Der er derfor hele 60 forskellige emner som medfører, at lærere og instruktører ofte må hentes fra mange forskellige steder. Lærerne består dels af en fastansat lærerstab på ni medlemmer og ca. 100 undervisere, som erhverves udefra.

Administrationssektion

Denne sektion er grundlaget for det hele, fordi det er her pengene kommer fra. Den består af et sekretariat og et kommandantskab, som varetager pengeregnskab, personel- og forsynings-tjeneste, kommandantskabsforvaltning og sekretariats-tjeneste m.v..

De fysiske rammer

Indtil 1961 var det tvunget at bo på skolen, men fra midt i 60'erne forlod skolen helt kostskole princippet. Senere blev de mange små rum ombygget til de nødvendige klasseværelser og specialrum.

Skolen har en stor central hal, der bruges, når alle mønstrer samlet om

morgenen, når der er foredrag for Kadetkorpset, udnævnelser fra de ældste klasser og ved de berømte kadetballer og andre festlige lejligheder.

Skolen har naturligvis også sin egen gymnastiksal og en del udendørs faciliteter til atletik. Ikke langt fra skolen findes Marinestation Holmens store idrætshal og løbebaner, som flittigt benyttes også af kadetterne. I skolens kælder er der etableret to skydebaner, så kadetterne og staben kan holde deres skydefærdigheder oppe på mærkerne. Udover et lille navigationslaboratorium råder skolen ikke over faciliteter til praktik. Det gøres i Frederikshavn på Taktikskolens state-of-the-art-simulatorer, der kan træne alt fra enkeltmands radarbetjening til hele kommandoteamets ledelse af flere skibe i alle tænkelige former for søkrig. Den helt praktiske erfaring med at sejle og føre skib kan dog kun fås ude i Flådens skibe. I nærmeste fremtid vil dog et af de tre PC-udstyrede klasserum omdannes til en skibssimulator.

Kadetterne driver under eget ansvar en klub ved navn "Søe-Cadet-Compagniet" med rødder helt tilbage fra skolens start i 17-hundredetallet.

Uddannelsesforløb

Søofficersuddannelsen er delt op i tre forløb. Kadetaspirant I (KTASP I), kadetaspirant II (KTASP II) og officersgrunduddannelsen (OGU).

Der findes to linier. Operativ og teknisk linie, som begge strækker sig over 5 år. Begge linier er tilsvarende civile uddannelser til skibsfører og maskinchef, da de opfylder søfartsstyrelsens pensumkrav til skibsførereksamen og den civile maskinmestereksamen.

Kadetaspirant I

Efter optagelsesprøven ved Forsvarets Værnepligt og Rekruttering i Værløse, starter søofficersuddannelsen primo august ved Søværnets Grundskole i Avderød nær Frederiksværk. Her gennemgår aspiranterne først og fremmest en grundlæggende uddannelse i militære fag og en indledende uddannelse i sømandsmæssige fag af 2 måneders va-

righed. Herefter følger et skoletogt på et militært skoleskib, i øjeblikket minelæggeren MØEN, af 3 måneders varighed, hvor formålet er at videreføre den sømandsskabsmæssige uddannelse, samt at give aspiranterne et indblik i tjenesten til søs. Efter opholdet på skoleskibet, møder egnede aspiranter på Søværnets Sergeant- og Reserveofficersskole i Frederikshavn primo januar, hvor der gennemføres en sergentuddannelse af 5 måneders varighed. Efter sergentskolen starter aspiranter af operativ linie på et praktikforløb som befalingsmænd på søværnets skibe og delingsfører på SGS af i alt 5 måneders varighed inkl. sommerferie. Aspiranter af teknisk linie starter efter sergentskolen på et 5 ugers ophold ombord på sejlkutterne SVANEN og THYRA, efterfulgt af sommerferie.

Kadetaspirant II

KTASP II er funktionsuddannelse for begge linier. De operative gennemfører en uddannelse til skibsfører, ligesom de tekniske gennemfører en uddannelse, der svarer til den sejlene maskinchef. Der er ikke indlagt praktikperioder i denne del af uddannelsen.

Officersgrunduddannelsen

OGU er den egentlige militære lederuddannelse for begge retninger, der løfter kadetterne til at kunne bestride stillinger på laveste officersniveau i Flådens skibe og på landtjenestesteder. OGU omfatter en fællesdel for de operative og de tekniske uddannelser, ligesom den omfatter et operativt eller et teknisk modul for de to retninger. Efter endt uddannelse på i alt 59 måneder udnævnes kadetterne til premierløjtnant. De operative officerer er skibsfører, de tekniske officerer er marineingeniører.

Den videregående officersuddannelse

Denne videregående del af en officers udvikling udføres også på Søværnets Officersskole. Den varer 11 måneder og hovedemnerne er:

- Inden- og udenrigspolitiske forhold,

- Lederskab og organisationsteori,
- Sprog - engelsk, tysk og fransk,
- Administration og tjenestekendskab,
- Maritime- og fællesværnsoperationer,
- Teknologi og videnskab, samt projektledelse.

Denne uddannelse er på det generelle niveau. Den mere specialiserede uddannelse, der relaterer til den enkelte aktuelle udstikning - der hvor han skal gøre tjeneste efter afgang fra skolen - udføres på de specialiserede kurser de øvrige skoler i søværnet (og forsvaret) råder over til formålet. Efter endt gennemgang - med et tilfredsstillende resultat - udnævnes de enkelte officerer til kaptajn-løjtnant og sendes ud i deres udpegede job. Det forventes, at ca. 80% af alle premierløjtnanterne vil få muligheden for at gennemgå denne kvalificerede videreuddannelse.

Nye muligheder

En uddannelse er aldrig statisk. Udviklingen indenfor materiel og teknologi såvelsom lederskab, elevernes forudgående uddannelse og forsvarets forskellige opgaver betyder, at uddannelsesprogrammerne hele tiden må justeres.

Her er et par af de seneste eksempler:

- I 1997 blev den projektorienterede uddannelse introduceret.
- I 1998 blev de videregående kurser ændret ganske radikalt for at tilpasse dem udviklingen, værnens krav og give den enkelte mest mulig plads til egen udvikling.
- Ændringerne i 1998 gjorde det nødvendigt at indføre et introduktionskursus til Videreuddannelsenstrin II uddannelsen, for der igennem at afstemme officerernes forskellige forudsætninger, inden de startede på dette kursus.
- Både på grund af de ændringer og krav, der kommer fra vort eget søværn og de ændringer, der kommer fra internationalt hold, hvad angår udformningen af de civile krav til skibsførere og maskinchefer efter de seneste internationale aftaler som STCW 95 repræ-

senterer, måtte der ske justeringer. Et resultat heraf er, at der på SOS den 1. juli 2000 startes en revideret og ændret teknisk uddannelse. Marineingeniør uddannelsen, som den vil blive benævnt, har en varighed på 5 år i modsætning til den nuværende maskinchef uddannelse på 6 år.

Fremtidig udvikling

Da det er et af officersskolens mål, "at bevæge sig med tiden samtidig med, at man er tro mod traditionerne" vil den kommende tid være præget af forandringer. I den nærmeste

tid vil såvel den taktiske linies uddannelse og officersgrunduddannelsen ændre sig i overensstemmelse med søværnets/forsvarets og det civile samfunds krav og behov. Uddannelsen vil blive modulært opbygget med mulighed for en mere fleksibel sammensætning. Herved skulle der også kunne åbnes for en bredere tilgang til uddannelsen med en anderledes kundskabsmæssig baggrund end i dag.

Afsluttende bemærkninger

Som man vil forstå, er Søværnets Officersskolen et meget gammelt aka-

demi med traditioner, ånd og erfaringer. Samtidigt er det et uddannelsessted, hvor traditioner og udvikling går hånd i hånd mod det fælles mål - at uddanne og udvikle moderne - SØOFFICERER.

Denne proces vil blive gennemført i overensstemmelse med skolens valgsprog " NEC TEMERE NEC TIMIDE" som på moderne dansk kan oversættes til MED FORNØDEN DRISTIGHED.

SOS

Undervandsvåben-, Fjernkendings- og signalkursus

Undervandsvåben-, Fjernkendings- og Signalkursus blev oprettet under Søværnets Taktik - og Våbenskole i december 1996.

Før december 1996

Før december 1996 eksisterede tre hinanden uafhængige kurser – alle hørende under Søværnets Taktik - og Våbenskole på Holmen. Det var:

- Undervandsvåbenkursus
- Fjernkendingskursus
- Kommunikationskursus

Kurserne var alle placerede i forskellige bygninger på Holmen N, der for tiden har status som marinestation. I forbindelse med den store udflytning fra Holmen, der blev tilendebragt i 1996, besluttedes det, at de tre kurser skulle flettes sammen og flytte til lokaler i en bygning på den nordligste af de tre holme, der i de sidste godt tre hundrede år udgjorde Flådens Leje - Nyholm. Den valgte bygning er en af de ældste på HOLMEN. Den blev bygget tilbage

i 1726, hvor den blev benyttet til at opbevare rigningen fra de store og små sejlskibe, Flåden bestod af dengang. Det er en meget smuk og velholdt bygning på 130 meters længde. Den er særdeles nænsomt restaureret og tjener sit formål udmærket, selv om den måske ikke alle vegne har de mål, man ville give en nybygning. Til gengæld indgyder den respekt for de gamle traditioner for en flådes liv på land.

Ansvarsområder

Kurset er ansvarlig for uddannelse og træning inden for sine specialområder og assisterer Søværnets Taktik- og Våbeninspektør på disse områder, der omfatter:

- Kommunikation
- Fjernkending
- Anti undervandsbåds våben
- Miner og minestrygning
- Torpedoer
- Minerydning

Kurset tilbyder 113 forskellige kurser af varighed fra 1 til 150 dage. Årligt passerer 1200 elever kurset. Eleverne kommer fra alle personelgrupper i forsvaret samt fra det civile liv. Der blev i 1999 produceret 16000 "elev dage".

Undervisningens kvalitet måles gennem instruktørbedømmelser af den enkelte elev og ikke mindst vigtigt - igennem tilbagemelding fra alle eleverne.

Støtte til Søværnets Taktik- og Våbeninspektør omfatter foruden kvalificeret sagsbehandling i spørgsmål inden for de ovennævnte specialer udarbejdelse af:

- Sikkerhedsregler og brugerinstruktion
- Tekst- og håndbøger
- Øvelses- og konkurrenceregler
- Vurderinger af taktiske og tekniske fremskridt
- Administration af certifikater
- Deltagelse i inspektioner af enhederne og deres militære sikkerhed
- Assistance til andre myndigheder og værn
- Behandling af bemanningsspørgsmål

Udvikling

På grund af den hurtige takt hvor med nye typer af udstyr bliver introduceret og nye undervisningshjælpemidler kommer til, er skolen hele tiden i gang med at oprette nye kurser og forbedringer i undervisningsmetodikken.

Søværnets Frømandskorps

De danske maritime specialstyrker udgøres af Søværnets Frømandskorps, der har sit hjemsted i Kongsøre ved Isefjordens vestlige bred, hvor også torpedo-stationen af samme navn er placeret. Frømandskorpset blev grundlagt i 1957, som en underafdeling af Søværnets Dykkerskole under det daværende Søminevæsen. Senere i 1970 blev korpset oprettet som en selvstændig, operativ enhed under Søværnets operative Kommando i det daglige administreret af 5. Eskadre.

Frømandskorpsets opgaver

Hovedopgaven er at yde støtte til dele af det danske forsvar og Flåden. Opgaverne udføres såvel i forbindelse med det hjemlige forsvar, som ved internationale operationer fjernt fra Danmark.

Støtten kan opdeles i flere forskellige kategorier af opgaver, men for størstedelens vedkommende gælder det, at indsættelse og tilbagetrækning sker via havet. Frømandskorpset skal yde støtte til bestemte kommanderende i form af særlige former for rekognoscering, specielle operationer, taktisk dykning og sejlads med særlige fartøjer, såvel som alle andre tænkelige aktioner i forbindelse med indsættelse af specialtrænede folk. Frømandskorpset kan indsættes/-

tilbagetrækkes i tre dimensioner: under vandet, på vandet eller fra luften; idet der kan vælges mellem brug af kampsvømning, ilt-svømning (lukket kredsløb), kano, gummibåd uden motor og hurtige større gummibåde (Rigid Inflatable Boats), ind sættelsesfartøjer med lang rækkevidde, undervandsbåd, faldskærmspring enten fra helikopter eller fastvinge-fly.

Frømandskorpset løser også en række opgaver for civile myndigheder - lige fra sikring mod terroristangreb til personeftersøgning og andre opgaver, hvor Frømandskorpsets særlige uddannelse og kunnen er nødvendig.

Under Golfkrigen og under Flådeblokaden mod det tidligere Jugoslavien var Frømandskorpset udkommanderet til at støtte de boardingteams, der opererede fra de danske korvetter, der deltog. Hovedopgaven var at træne, rådgive og sikre boardingholdenes øvrige medlemmer under de ganske mange inspektioner, der blev udført. Hele tiden var der også mulighed for at indsætte et frømandsteam, hvis inspektionen skulle gennemføres med magt.

Rekruttering og uddannelse

Frømandskorpset får sine folk fra det øvrige forsvar såvel som direkte fra det civile. Udvælgelsen er opdelt i tre faser:

- Psykologiske og fysiske prøver efterfulgt af
- en fysisk test der varer to dage og endelig
- selve træningen som frømandselev.

Træningen lægger megen vægt på viljestyrke, fysisk styrke, lederegenskaber og evne til at samarbejde, udholdenhed og overskud til at handle klart - også når man er under vandet og udfører opgaver der.

Normalt er der mellem 200 og 300 ansøgere ved den første udvælgelse. Ud af disse går 60 videre til den fysiske prøve og omkring 25 - indtil videre kun mænd - vil derefter starte på uddannelsen. Heraf vil kun cirka 6 ende som frømænd. Disse nye frømænd vil så modtage den særlige camouflage hat med Frømandskorpsets skjold, hvori hver enkelts korpsnummer er indgraveret - som et bevis på at man nu er en fuldt kvalifice-

Hurtig opstigning fra vandet - RHIB

Foto: SVN

Ild og bevægelse - demonstration i Kongsøre.

Foto: FKP

ret frømand. Grundtræningen tager 32 uger uden nogen form for ferie. Efter denne antages man som frømand og har dermed gennemgået følgende specielle discipliner:

- 4 ugers grundtræning i terrestrisk navigation, march og svømning.
- 1 uges HELLWEEK, der grundigt tester elevens udholdenhed og viljestyrke.
- 2 ugers skydning og sprængningslære.
- 3 ugers navigation og sejlads med små fartøjer - kajakker og gummi-både.
- 2 ugers grundlæggende dykning med friskluftsapparater.
- 4 ugers patruljeuddannelse.
- 8 ugers taktisk dykning med "lukket kredsløbs" - apparater – ilt-svømning.
- 2 ugers faldskærmsuddannelse.
- 1 uge hvor man udfører en 3-dages march på 120 kilometer med 50 til 60 kilo udstyr.
- 5 uger med øvelser, inkluderet den to ugers altomfattende eksamen, Graduation Ball.

Under uddannelsen sker al bevægelse på baseområdet i løb. Hertil kommer en temmelig "rå" tone i kommandosproget, der har vist sig at være nyttig, fordi den hele tiden "afprøver" elevens stadige vilje til at

gennemføre. Herudover skal eleverne bære rødmaledede hjelme som tegn på deres status som elever. Elever kan afbryde deres deltagelse i uddannelsen ved at tage hjelmen af.

Særlig træning og øvelser

Efter udnævnelse til frømand bliver de nye medlemmer af Frømandskorpset placeret i de operative patruljer, hvor de enkelte så gennemfører videre specialuddannelse inden for forskellige felter som boarding, nærkamp, sprængning, kommunikation, førstehjælp og snigskydning, samt muligvis senere også patruljeledertjeneste. Det gælder om at kunne anvendes på alle poster, og patruljerne må kunne operere i alle tænkelige indsættelsessituationer og udføre alle de arter af opgaver, korpset forventes at kunne påtage sig. For at holde sig på det niveau, der er nødvendigt, trænes der både internt og eksternt - i Danmark og i udlandet. For eksempel udfører Frømandskorpset vinterkrigsøvelser i en større NATO-øvelse i Nordnorge hvert år. Junglekrig er indøvet ved flere lejligheder. Korpset deltager også i udveksling med andre udenlandske enheder af samme kaliber.

Udover deltagelse i NATO- og nationale øvelser planlægger og gennemfører Frømandskorpset større øvelser indenfor sit speciale med deltagelse fra andre specialkorps inden for NATO. Disse øvelser har i tidens løb vokset sig større og mere omfattende, eftersom træningsområdet i Isefjorden har vist sig som et ideelt sted for gennemførelse af de særlige maritime øvelser. Sådanne øvelser er også i høj grad med til at afprøve Frømandskorpsets egne standarder på en realistisk, international baggrund inden for evnen til at samarbejde efter de vedtagne operationsmønstre og kommandosystemer. Derigennem forbedres muligheden for at indgå med succes i større operationer - om dette skulle blive nødvendigt for alvor.

FKP

Indsættelse fra luften.

Foto: Henning Nielsen

Glem alt om førtidspension og efterløn

»Verdens ældste helocrew« foran det kære »flyvejern«. Foto: Vædderen

Inspektionsskibet VÆDDEREN har i februar 2000 i samarbejde med Søværnets Taktik- og Våbenskoles Kampinformationskursus, AIS, gennemført udcheckning af helikopterkontrol-officerer, og i den forbindelse stillede Søværnets Flyvetjeneste med ekstra personel ombord på skibet.

Seniorer i luften

Den 17. februar erkendte vi ombord, at aldersgennemsnittet på besætningen i helikopteren var usædvanlig stor. Faktisk var vi overbeviste om, at vi var tæt på en verdensrekord. Så derfor har VÆDDEREN og AIS i samarbejde med Søværnets Flyvetjeneste fremskaffet følgende statistiske data for helikopter, besætning og den tilknyttede svømmedykker

ker – aktuelle hin formiddag den 17. februar 2000:

Person	Alder	Flyvetimer
Pilot (RAS)	52	2820
Instruktør (VØN)	59	4481
Flytekniker (Ole)	52	3899
Total	163	11200
Gennemsnit	54,3	
HELO (S-181)	20	6610
Svømmedykker	55	

Guinness Rekord!?

Vi vil hævde, at ovenstående tal er en verdensrekord, der er Guinness Rekordbog værdig. En flyvemaskine på 20 år, der flyves af mænd med et aldersgennemsnit på knapt 55 år – *imponerende!* Kom ikke og tro, at Arbejdsmarkedsstyrelsen får problemer med at holde de ældre i gang, hvis man rundt om gør som i søværnet.

Tilsammen har de 3 besætningsmedlemmer i helikopteren fløjet 11.200 timer. Det svarer til 5,82 arbejdsår eller med andre ord: De har reelt siddet i sæderne i næsten seks år.

Det bør kunne slå enhver "sid dig til en bil" konkurrence.

Måske skulle søværnet indføre en ny konkurrence: "Sid dig til din egen LYNX"

En LYNX har ca. 7.000 flyvetimer i sig. Det betyder, at de 3 bemeldte herrer har fløjet 1,6 "helikopter-liv" ihjel. DEMAP/DEMARS' effektivitetsmålinger kan derfor godt gå hjem og lægge sig. Dette må være de højeste produktivits- og effektivitetstal, noget statsapparat har produceret indtil nu.

Væddemål

Og det sidste spørgsmål: Hvem bliver først pensioneret, helikopteren eller VØN?

Tja, helikopteren holder ca. 400 timer endnu = 2,5 arbejdsmåned og VØN skal pensioneres ved udgangen af MAJ måned.

Så det er tæt løb. Måske skulle de to "gå" sammen.

Eller er der nogen, der er med på et rask væddemål!??

Under alle omstændigheder skal der her fra Nordatlanten lyde: "VØN, vi ønsker dig rigtig god vind i din "pensionist"-karriere. TAK for de mange gode timer, vi har haft sammen".

VDRN/AIS

Artillerikursus Sjællands Odde

Baggrund

Søværnet gennemfører den grundlæggende træning og uddannelse på Søværnets Taktik- og Våbenskoles Artillerikursus Sjællands Odde yderst i Odsherred på Vestsjælland. Faciliteterne her blev oprindeligt bygget af tyskerne under 2. Verdenskrig som et kystbatteri. Efter krigen benyttede søværnet stedet til skydeøvelser.

I marts 1953 oprettedes den egentlige artilleri skydeskole, der nu bærer navnet Artillerikursus Sjællands Odde.

De nuværende opgaver er gradvist blevet pålagt i takt med udviklingen indenfor Flådens våbensystemer.

Opgaver

Hovedopgaven er at uddanne og træne søværnets personel til de kanontyper og missilsystemer, der i dag benyttes i skibene, de mobile systemer og ved enkelte landinstitutioner. Af andre tildelte opgaver kan nævnes sagsbehandling inden for de af Taktik- og Våbeninspektørens fagområder, der omhandler de ovenfor nævnte kanoner og systemer. Personel fra Artillerikursus deltager også i søværnets generelle inspektioner.

Der uddannes i alle kategorier og grader af personel. Det vil sige både teknikere, taktikere og operatører. Alle uddannelsesforløb omfatter

klasseundervisning ofte med praktiske demonstrationer og øvelser på de aktuelle systemer. En del af kurserne indeholder også skydeøvelser i det øvelsesområde, skolen råder over nordøst for Griben.

Træningen foregår for størstedelens vedkommende på selve skolen, men kan også arrangeres ombord i skibene.

Hvert år afvikles op til 62 kurser på forskellige systemer og i alt ca. 1750 elever deltager.

Organisation og faciliteter

Artillerikursus er underlagt Søværnets Taktik- og Våbeninspektør på

ASO fylder godt på Sjællands Odde set fra denne vinkel.

Foto: SVN

Holmen i København. På Sjællands Odde er der en besætning på 80, hvoraf de 20 er civile og 60 militære. Skolens bygninger og uddannelsesmateriel er gennemgribende moderniseret og udbygget efter den udvikling, de senere år har set i Flåden og søværnets landinstitutioner hvad angår søkrigsførelsen og de anvendte våbensystemer. Således er alle de operative systemer repræsenteret på Odden, der kan underbringe 80 personer, heraf 42 i enkeltværelser af hotelstandard.

Artillerikursus råder over 6 skydebaner, der strækker sig ud i farvandet omkring Odden. Disse skydeområder er kraftigt efterspurgt, da både skolen selv, Flådens skibe og andre NATO flåders enheder bruger dem til skydninger med både øvelses- og krigsammunition mod sø- og luftmål. Skydeskolen har hertil to forskellige fjernstyrede droner og en kutter til at slæbe skiver.

Deltagelse i Farvandsovervågning

Da Storebælt begynder lige for foden af Griben, benyttes skolens sensorsystemer via et link til Kattegats Marinedistrikt til overvågning af skibsfarten og andre aktiviteter inden for rækning.

Faciliteterne på Odden ligger tæt

Kanonbetjening på land sparer mange tons olie pr. år.

Foto: ASO

ved Danmarks geografiske centrum. Derfor er der rift om de relativt få, men moderne pladser til afholdelse af konferencer på stedet.

Fremtiden

I overensstemmelse med den fortsatte modernisering, sophistikering og standardisering samt containerisering af våbensystemerne i Flådens skibe tenderer kurserne mod færre

og længerevarende kurser, men også for færre elever, da bemandingskravene til de nye systemer er reducerede.

Samtidigt går kravene til uddannelsesfaciliteternes omfang og realisme i vejret, hvilket stiller store udfordringer til Artillerikursus Sjællands Odde i fremtiden.

ASO

Søværnets Idrætslederpris 1999

Chefen for Søværnets operative Kommando kunne mandag den 14. februar 2000 overrække Søværnets Idrætslederpris for året 1999 til seniorsergent Carsten Rytter.

Prisoverrækkelsen fandt sted på Søværnets Teknikskole under overværelse af

- kommandør F. von Essen-Müller, Søværnets Taktik- og Våbeninspektør,
- kommandørkaptajn L. Hartmann chef for Marinstation Holmen,
- kommandørkaptajn O. Vester, næstkommanderende ved Søværnets Teknikskole,

- kommandørkaptajn P.B. Rieper, formand for Søværnets Idrætsudvalg,
- seniorsergent K. Rasmussen, formand for Søværnets Idrætsforening København,
- initiativtageren, seniorsergent Karsten Pittersen og
- sekretæren for Søværnets Idrætsudvalg, seniorsergent Erik Madsen.

Idrætslederprisen tildeltes i år med følgende begrundelser, som admiralen nævnte i sin tale:

- Carsten Rytter yder et stort stykke arbejde for at motivere elever og kollegaer på Søværnets Teknikskole til at dyrke motion - ikke blot i tjenesten, men også i deres fritid.
- Han motiverer ydermere personel fra andre tjenestesteder på Marinestation Holmen til at deltage i forskellige motionsløb. Han udsender til den ende - efter hvert løb et nyhedsbrev, hvori de enkelte deltageres præstationer kommenteres og roses.
- Han er desuden medarrangør ved Holmens Milløb og Kastel løbet, hvor han yder et stort stykke arbejde, for at løbene kan gennemføres med succes.
- Af personlige bedrifter i 1999 kan det nævnes:
- at han havde debut i "Copenhagen Marathon" i tiden 2:39:48,
- at han blev nummer 4 ved Dansk Militær Idræts (DMI) cross country løb,
- at han blev nummer 1 ved forsvarrets mesterskaber i terrænløb for old boys
- og at han blev søværnsmester i orienteringsløb.

Da admiralen havde talt, overrakte han Carsten Rytter et smukt tinkrus til ejendom. Efter denne handling byder traditionen, at admiralen og prismodtageren sammen sætter en indgraveret sølverleplade på en opsats. Til slut takkede Carsten Rytter for prisen og sagde:

"Det er både en meget stor overraskelse og en meget stor ære at modtage denne pris. Det, der gør æren endnu større, er, at selveste Chefen for Søværnets operative Kommando tager sig tid til at komme og overrække prisen.

Jeg har selv haft mange gode oplevelser og erfaringer ved udøvelsen af idræt, især løb, både i Søværnet og i det civile - og mærket nydelsen ved en god personlig idrætspræstation med baggrund i egen træning og en god fysisk form. At være i god fysisk form gør, at man har det bedre med

sig selv, hvilket igen medfører, at man kan yde mere på arbejdspladsen.

Med disse gode oplevelser har jeg animeret andre til også at forbedre deres fysiske form - både ved jævnlig træning og ved at deltage i motionsløb - og det vil jeg fortsætte med - med sigt på at forbedre egen fysik og tidligere resultater.

Det er udmærket med gode resultater og sejre, men der skal også være plads til bredden. Derfor deltager vi (SIF KBH, Løbe- og motionsudvalget) også i et holdløb, der foregår på alle tider af året ved Bagsværd Sø. Her tæller mest, at der er mange, der stiller op. På den måde forsøger vi at skabe sammenhold og holdånd, selv om løb jo mest er en enkeltmandsidræt. Her skabes også relationer og netværk på tværs af tjenestesteder på Holmen, men også et antal deltagere fra Korsør og andre tjenestesteder uden for København nyder godt af de sociale muligheder for at lære nye mennesker inden for søværnet at kende.

Deltagelse i arrangementet ved Bagsværd Sø med flere er forbundet med omkostninger, som ikke vil kunne dækkes af et normalt udvalgsbudget under SIF. Men mange medlemmer i udvalget og andre på Holmen yder så stor en indsats i forbindelse med afviklingen af Holmens Milløb og Kastel løbet, at der er råd til, at vi

kan arrangere og deltage i mange fælles udflugter og arrangementer.

I den forbindelse vil jeg fremhæve vores formand Jan Kingo, SMK, som yder en kæmpe indsats især ved forberedelse og afvikling af de to nævnte løb. De var nok aldrig blevet til noget uden hans indsats.

Til sidst vil jeg rose det idrætsanlæg, vi har på Holmen. Det er så flot og bredt favnende, at der kun gælder dårlige undskyldninger for personalet her på Holmen, for ikke at dyrke en eller anden form for motion. På dette idrætsanlæg huserer et sandt kraftcenter i form af seniorsergent Erik Madsen, som både sørger for alsidig idræt til eleverne på Holmens skoler og vejleder og hjælper alt andet personel i den daglige træning - også ud over den normale arbejdstid. Jeg ser frem til fortsat godt samarbejde med de to nævnte personer, Jan og Erik, samt resten af løbe- og motionsudvalget - og alle andre, der vil dyrke idræt med os. Vi kan sagtens bruge flere motionister og hjælpere til vores arrangementer - for eksempel ville vi da gerne byde SIFs Århus-afdeling velkommen til at deltage - og vise flaget i Holmens Milløb.

Endnu engang mange tak for denne udmærkelse".

Søværnets
Idrætsudvalg

Chefen for Søværnets operative kommando, kontreadmiral K.H. Winther slår sølvpladen fast.
Foto: SVN

Den glade prisvinder, Carsten Rytter, har en udfordring til os...

SØMÆND PÅ LAND

Nu er de landbaserede, internationale opgaver for det danske forsvar for alvor kommet til søværnet. Indtil da to har søværnspersonel deltaget i den internationale opgaveløsning, som enkeltpersoner i en international stab. Søværnets operative Kommando (SOK) har hidtil kunnet skaffe det nødvendige antal deltagere, på baggrund af ansøgninger, efter at der har været stillingsopslag i personbefalinger.

I sagens natur er den største byrde pålagt hæren, men opstilling af enheder til Stabilisation Force (SFOR) i Bosnien, Kosovo Force (KFOR) i Kosovo og nu aktivering af UN Stand-By High Readiness Brigade (SHIRBRIG), har medført en så kraftig belastning for hærens faste personel, at søværnet og flyvevåbnet nu er pålagt at besætte navngivne stillinger for at aflaste hæren.

I begyndelsen af 2000 er SOK således beordret til at udsende 3 officerer, 1 mellemlider og 1 konstabel med henblik på besætte stillinger ved HQ/KFOR, så længe denne styrke er etableret. SOK besætter endvidere 3 mellemliderstillinger og 3 konstabelstillinger ved HQ/SFOR. Udsendelsesperiodens længde er 1/2 år. Forinden udsendelsen vil de pågældende have gennemgået lægecheck/vaccination samt en 2 dages missionsorienteret uddannelse samt fået udleveret udrustning. Den missionsorienterede uddannelse indeholder briefing om missionsområdet, forhold omkring landminer samt evt. omskoling til gevær M/95. Danske Livregiment forestår denne uddannelse.

Senest er SOK beordret til permanent at supplere logistikkompanierne (LOGKMP) ved KFOR/SFOR med fagligt personel (elektronikmekanikere, motormekanikere og forsyningspersonel). Det personel, som skal udsendes pr. august 2000 (5 elektronikmekanikere) er allerede

Foto: HOK

udpeget, og vil deltage i 4 ugers materieluddannelse samt deltage i LOGKMP 2 ugers missionsorienterede uddannelse. Den missionsorienterede uddannelse er omfattende, og muliggør, at søværnets personel på lige fod med øvrigt personel fra hæren kan indgå i LOGKMP, således at LOGKMP kan fungere som en samlet enhed. Søværnets personel vil få samme udsendelsesperiode som hærens personel, dvs. 1/2 år.

Personellet til LOGKMP skal gøre tjeneste i lejrenes værksteder i Camp Danevirke (SFOR) samt Camp Olaf Rye og Camp Holger Danske (KFOR), hvor tjenesten hovedsagelig vil bestå i værkstedsvedligeholdelse på 3.echelon-niveau. 3.echelon-niveau svarer til det, vi i søværnet kender som flådestationernes værksteder.

Den nylige aktivering af SHIRBRIG har betydet, at SOK har måttet udpege 6 MP til deltagelse i SHIRBRIG MP-kompagni. Denne aktivering for-

ventes at have en varighed af 1/2 år. SOK arbejder for øjeblikket med at klarlægge en model til udpegning af det nødvendige personel, således at denne tjeneste bliver fordelt så ligeligt som muligt. SOK vil vende tilbage senere, når planlægningen af de kommende udsendelser er afklaret. SOK ønsker fortsat, at det primært er frivilligt personel, som udsendes, men opgaven for SOK er bundet, så beordringer mod ønske kan ikke udelukkes.

Personelsektionen

Søværnets Taktik- og Våbenskole

Ansvar og hovedfunktion

Skolen er ansvarlig for specialuddannelse og træning af søværnets personel inden for de generelle områder, der udgøres af våben, taktik, navigation og kommunikation. Søværnets Taktik- og Våbenskole støtter desuden Søværnets Taktik og Våbeninspektør der tillige er chef for skolen - i hans opgaver som rådgiver for Chefen for Søværnets operative Kommando indenfor samme ansvarsområde. I den sammenhæng følges den maritime, tekniske, taktiske og våbenmæssige udvikling i omverdenen, og skolen deltager i udviklingen af doktriner og koncepter i søværnet.

Organisation og opgaver

Søværnets Taktik- og Våbenskole består af en stab, der har til huse på Holmen, og tre kurser beliggende henholdsvis på Holmen, Sjællands Odde og Flådestation Frederikshavn. Staben koordinerer aktiviteterne på de tre kurser, udvikler nye undervisningsforløb i takt med den taktiske og tekniske udvikling såvel som i takt med de nye opgaver, der tilføres sø-

værnet. Derudover bidrager staben til opstilling af krav til nye systemer og når disse så er indført, da udarbejdelse af betjeningsreglementer, uddannelsesbehov og sikkerhedsbestemmelser. Staben koordinerer også militærpolitiets aktiviteter i søværnet og tager sig af beklædningsbestemmelser og ceremoniel i søværnet.

Stabens inspektionselement koordinerer inspektionerne i søværnet, hvadenten de udføres enkeltvis eller samlet af Søværnets operative Kommando, Søværnets Taktik- og Våbenskole og Søværnets Teknikskole. Resultatet af inspektionsvirksomheden indgår i vurderingen af søværnets trænings- og materielmæssige tilstand, og danner grundlag for udvikling af uddannelser og materiel. Til staben hører endvidere en administrationssektion med et regnskabelement, der betjener hovedparten af søværnets tjenestesteder øst for Storebælt.

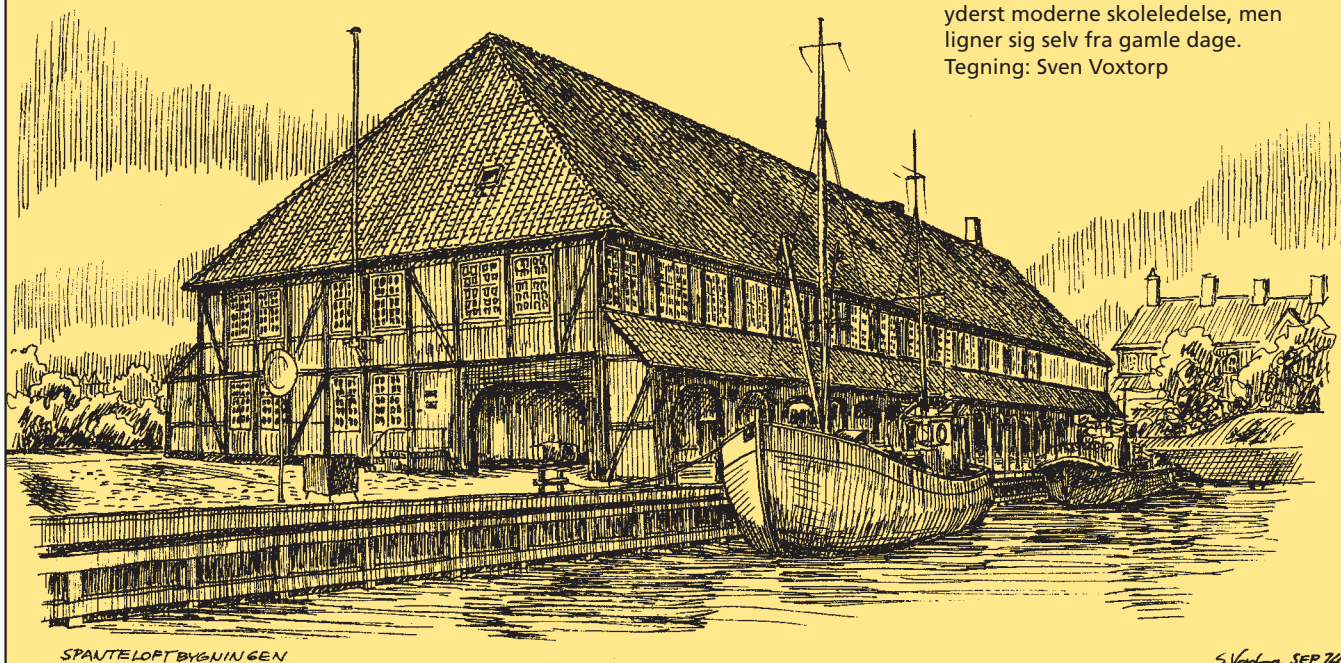
Søværnets Minørtjeneste, der udover at tage sig af miner og andre farlige genstande fundet til søs også behandler skader på fiskeredskeer opstået som følge af sådan-

ne genstande, hører til under Taktik og Våbeninspektøren, men personalet deltager også i undervisningen ved Søværnets Taktik- og Våbenskole.

Produktion

I alt beskæftiger Søværnets Taktik- og Våbenskole ca. 200 ansatte, heraf er knap 50 beskæftiget ved staben, resten ved de tre kurser. Kursuskataloget for de tre kurser, der indgår i Søværnets Taktik- og Våbenskole, omfatter omkring 240 forskellige kurser af varighed fra en enkelt dag til mange måneder. I 1998 gennemførtes 233 enkeltkurser med i alt ca. 33.500 elev dage. Hertil kom særlige uddannelser for elever fra de baltiske lande med 950 elev dage. Eleverne omfatter værnepligtige, konstabler, sergenter og officerer; hovedsagelig fra søværnet, men nogle kurser er værnssælles, og civile elever forekommer også; et eksempel herpå er et søredningskursus for personel fra handelsflåden.

TVS

Spanteloftsbygningen huser en yderst moderne skoleledelse, men ligner sig selv fra gamle dage.
Tegning: Sven Voxtorp

SPANTELOFTBYGNINGEN

Inspektionsskibet TRITON's vintertogt 2000

**TRITON-A besætning
mønstrede om bord i
inspektionsskibet
TRITON på Island den 22.
februar 2000, for at sejle
direkte til Hafnarfjordur,
hvor skibet måtte dok-
kes for at få afmonteret
en beskadiget finne-
stabilisator.**

Op til 76° N bredde

Efter et længere ufrivilligt dokophold lykkedes det endelig at komme til søs den 3. marts og TRITON forlagde nordover for at patruljere i Grønlandshavet. På grund af stærk storm fra nord (25 - 30 m/s) og overisning nordvest for Island lykkedes det først at passere JAN MAYEN den 8. marts.

TRITON afpatruljerede området mellem storisen og den Grønlandske Fiskeri Zone (GFZ) ved hjælp af skib og helikopter op til 76°N bredde. Her vendte skibet om og satte kursen mod Reykjavik med henblik på et kort (7 timer) taktisk forsyningsanløb af Reykjavik. Det var en meget kold tur nordpå med temperaturer helt ned til godt minus 20° C.

Dette erfarede især dækgasterne, når de skulle "folde helikopter" i frisk vind. De blev udsat for en temperaturpåvirkning af huden svarende til ca. minus 40-50° C på grund af "windchilfaktor-effekten".

Efter Reykjavik blev kursen sat syd-vest-over mod et område, hvori der befandt sig to tyske trawlere. TRITONs kontrolhold udførte kontrolbesøg om bord i trawlerne før kursen blev lagt mod Kap Farvel. - Kap Farvel blev senere rundet i stormvejr den 16. marts - og dagen efter ankom vi til Grønnedal.

Hellefiskekassen

Vi blev i Grønnedal et døgn og sejlede derefter nordover for at patruljere Diskobugten - specielt "Hellefiskekassen" ud for Jakobshavn. Under forlægningen mod Diskobugten sejlede 4 skiløbere fra Grønlands Kommando med. De skulle deltage i Arctic Circle Race – verdens hårdeste skiløb – der afvikles i dagene 24.-26. marts omkring Sisimiut (Holsteinsborg).

TRITON anløb den 20. marts Sisimiut, Grønlands næststørste by. Byen ligger fantastisk flot mellem høje fjelde og består af mange traditionelle

træhuse mellem de lidt mindre spændende etageejendomme fra 70-erne. Mange i besætningen benyttede muligheden for at komme en tur på hundeslæde eller snescooter – en "once-in-a-lifetime" oplevelse.

Efter et døgn i Sisimiut forlod TRITON byen efter først at have brudt isen op ude i havnebassinet, så tidevandet kunne føre iskosserne til havs. Dagen efter foretog TRITON issejlad i Diskobugten mellem kæmpemæssige isfjelde og i varierende isforekomster og næste dags morgen lykkedes det at komme ind at patruljere i "Jakobshavnkassen" - et fiskeområde ud for Ilulissat (Jakobshavn), hvor det er godt at fiske efter hellefisk.

Efter endt patrulje forlagde TRITON Sydover mod Nuuk (Godthåb).

- Synligt glade for det "Polardåbsbevis"

Inden ankomst Nuuk om lørdagen blev der afholdt den traditionelle polardåb til ankers i Malenebugten i nærheden af Nuuk. De nye "havkarle" festede samme aften i Nuuk og var synligt glade for det netop modtagne "Polardåbsbevis".

Søndagen blev brugt til rekreation -

og for de friske, en guidet bustur rundt i Nuuk og omegn i strålende solskin. Turen var sponsoreret og arrangeret af Nuuk kommune.

Under opholdet i Nuuk aftalte skibet en plan med politimesteren om, hvorledes en ny patrulje/fiskerikontrol af Jakobshavnkassen skulle gennemføres. Politiets problem var, at de ikke kunne leje en kutter for at komme ud og kontrollere fiskeriet hos kutte-ejerens kolleger. Der var selvsagt ingen, som ville leje en kutte ud til det formål.

Bevare overraskelsesmomentet

Det var her TRITON med gummibåd kunne hjælpe politiet. Det blev besluttet, at to politiassistenter skulle tages om bord i Assiat (Egedesminde), altså inden Ilulissat, for at bevare overraskelsesmomentet. TRITON anløb Assiat den 28. marts om formiddagen og stoppede op i fastisen, ca. 1 sømil fra havnen. Her blev personel, der skulle hjem til Danmark, sat i land ved brug af en snescooter, som skibet havde lejet via havnechefen. Samtidig blev de to politiassistenter taget ombord. TRITON fortsatte mod Jakobshavnkas-

sen, hvor skibet om aftenen stoppe-
de op i fastisen, ca. 5 sømil sydvest
for Claushavn, som ligger lidt syd for
Ilulissat. Her blev der etableret
"blændet skib", dvs. alt lys, der kun-
ne ses ude fra, blev slukket. Ved dag-
gry blev gummibåden sat ud med de
to politiassistenter ombord, og en
nærmere kontrol af Jakobshavnkas-
sen begyndte.

Gummibåden sejlede mellem de sto-
re isfjelde ved Jakobshavn Isfjord og
land. Der blev dog ikke observeret
noget ulovligt fiskeri. Senere på
eftermiddagen anløb TRITON Ilulis-
sat - Nordgrønlands hovedstad. Hav-
nechefen kunne i øvrigt oplyse, at
TRITON var det første skib, der var
ankommet i år. Det var usædvanligt,
idet det normalt ikke er muligt at for-
cere isen i Diskobugten før starten af
april. TRITON fyldte med sine 112
meter over alt godt i havnebilledet
langs den relativ korte "Atlantkaj".

Verdens mest producerende isbræ

Ilulissat anses for at være den smuk-
keste by på Grønland, med en første-
klasses udsigt ned til munden af
Jakobsfjord isbræen, hvor det ene is-
fjeld efter det andet glider ud i Dis-
kobugten og forsætter ned langs
vestkysten, indtil det rammer den
varme Nordatlantiske strøm ud for
New Foundland og smelter. Denne
isbræ skulle efter sigende være en af
verdens mest producerende isbræer.
Med billedet af disse enorme isbjer-
ge på nethinden sejlede TRITON fra
Ilulissat først på aftenen den 29.
marts.

Nødmelding fra NIKOLAJ SANDGREN

Umiddelbart inden afgang modtog
TRITON en nødmelding fra en grøn-
landsk "kutter", NIKOLAJ SAND-
GREN, som havde fået både skrue
og ror ødelagt ved sejlads i isen. Ski-
bets position lå relativt tæt på øen
Disko, ca. 25 sømil fra Ilulissat.

TRITON satte straks kursen mod
den nødstedte kutter. Ved hjælp af
faldskærms/nødraketter og opkald
over VHF'en lykkedes det at lokali-
sere kutteren, før mørket faldt på.
TRITON ankom til havaristen kl.
22.30 lokaltid. Her blev assistance-
holdet straks sat om bord i NIKOLAJ
SANDGREN sammen med lænseud-
styr. På grund af mørket og iskon-
centration på 8/10 havis af varieren-
de tykkelse op til 50 cm, blev kutte-
ren fortojet langs TRITON for natten
og ved daggry påbegyndtes bugse-

ringen til Ilulissat. En tur, der på
grund af kutterens manglende styre-
evne, ringe størrelse (ca. 20 BT) og
isforekomsten i Disko Bugten, kom
til at vare 15 timer med en fart fra 0,5
- 5 knob. Kutteren blev afleveret ud
for Ilulissat samme aften, hvor en lo-
kal slæbte NIKOLAJ SANDGREN
det sidste stykke ind i havnen.

Efter en vellykket bjærgning/red-
ningsaktion blev Disko Bugten for-
ladt. Patruljering sydover langs kys-
ten mod Grønnedal, hvor TRITON
skulle sejle PAX til Narsarssuaq.

Skovfjorden lukket

3 ugers sejlads på vestkysten under
optimale forhold; blå himmel og van-
det mere eller mindre stift og hvidt,
blev afsluttet med anløb af Bred-
efjord og Skovfjord på vej til Narsar-
suaq. Dette måtte imidlertid opgives
på grund af istykkelsen i Skovfjor-
den. Passagererne blev i stedet fløjet
ind med helikopter, og den 6. april
rundede TRITON igen Kap Farvel
under væsentlig roligere vejrforhold
end i marts.

Perioden fra den 6.-17. april blev
brugt på østkysten til kast af dybde-
bomber, kontrolbesøg om bord på 8-
10 hellefisk- og rejtrawlere, interne
øvelser og udcheckning af en ny pi-
lot.

Denne lille beretning fra Nordatlan-
ten slutter, hvor den startede, nemlig
i Reykjavik den 17. april, hvor TRI-
TON med besætning ser frem til et
velfortjent havneophold.

TRITON-A

Nye Bøger

Vi har modtaget et par gode bøger, som går lidt mere i dybden end vore almindelige artikler har plads til.

Fra neutralitet til besættelse – Viceadmiral H. Rechnitzers dagbog om Flådens virke 1939-40

Udgivet ved Hans Christian Bjerg
Viceadmiral H. Rechnitzer (1872-1953) er en af dansk forsvarshistories mest omdiskuterede personer. Han var chef for Den Danske Flåde 1932-40, en periode hvor det danske forsvar blev stærkt reduceret til trods for en faretruende international udvikling. Grundige strategiske studier og samtaler med ledende engelske og tyske marinefolk overbeviste Viceadmiral H. Rechnitzer om, at Danmark helt lå inden for den tyske interessesfære. Endvidere stod det ham klart, at den danske regering med baggrund i en stor politisk opbakning ikke ønskede en militært baseret neutralitet. Rechnitzer tilrådede derfor i dagene inden den 9. april 1940, at det militære beredskab ikke blev forøget. Den 8. maj 1940 henstillede fire højtstående søofficerer til Rechnitzer om at tage sin afsked. Viceadmiral Rechnitzer førte en omfattende dagbog fra 2. verdenskrigs begyndelse i september 1939 og indtil afskeden den 10. maj 1940. Denne periode, hvor Danmark var neutralt og søgte at balancere mellem de krigsførende magter, er ofte blevet overset i dansk historie. Dagbogen giver et indtryk af den danske neutralitetspolitik 1939-40, Flådens daglige opgaver samt nye bidrag

til forståelse af forudsætningerne for beslutningerne inden den 9. april 1940. Viceadmiral Rechnitzers dagbog 1939-40 udsendes af "Selskabet for Udgivelse af Kilder til Dansk Historie" med indledning og noter af marinehistorikeren, overarkivar Hans Christian Bjerg, der er leder af Forsvarets Arkiver, Rigsarkivet, og søværnets historiske konsulent. Indledningen rummer nye fortolkninger af Rechnitzers rolle i det spil, der førte frem til den tyske besættelse.

Den indbundne bog er på 376 sider og kan tilbydes til en særpris på 200 kr inkluderet moms og forsendelse (indtil 1/1-2001 derefter 250 kr.)

Bogen bestilles ved skriftlig henvendelse til "Kildeskriftselskabet, Rigsdagsgården 9, 1218 København K".

Stormsejlerne - Politiets Grønlandskuttere af Per Herholdt Jensen

Rigtige sømænd

Grønlands natur er overvældende. At komme i havsnød, når naturen raser, er en alvorlig sag. Tit og ofte er der kun et håb: politiets kuttere. Mere end en har været prisgivet, men blev reddet og vil kunne skrive under på, at kutternes besætning må have jordens mest krævende arbejdsplads. Med kaptajnløjtnant Per Herholdt Jensens nye bog "Stormsejlerne" får disse mænd den bog, de fortjener. For selv om de også har opgaver at varetage i magsvejr, så gør det indtryk, at de er parat til at gå ud i vejr, hvor andre ville give guld for en god undskyldning. Herholdt Jensen fortæller om en række dramatiske redningssituationer og eftersøgningsopgaver. Ikke alle har

haft lykkelig udgang. I mange tilfælde har ulykken ikke levnet spor. Naturen fik det sidste ord. Men stormsejlerne har også mere fredelige opgaver at varetage. Kutterne fungerer i det daglige som en slags mobile politistationer. Helt så formelt som i Danmark virker det nu ikke.

Herholdts afsluttende tekniske beskrivelser af politikutterne vil givet glæde mange, men den beredvillighed besættelserne har vist ved gang på gang at sætte livet på spil for andre, imponerer. De har fortjent den bog!

Per Herholdt Jensen har som søofficer i flere perioder sejlet med søværnets inspektionskutter ved Grønland og har deltaget i eftersøgninger sammen med politikutterne. Sammenlagt har han boet 11 år i Grønland, så han har førstehåndskendskab til forholdene. Han er forfatter til dels en række artikler i forskellige tidsskrifter, dels bøgerne "Flådens inspektionskuttere ved Grønland" og "Piteraq".

Set fra et særligt søværnssynspunkt handler bogen om samspillet mellem politiets kuttere i Grønland i de redningsaktioner, hvor alle eller flere komponenter i det flerstrengede system spiller sammen. Forsvaret er meget omtalt, da redningstjenesten er tredelt mellem Grønlands Kommando i Grønnedal, Flyveredningstjenesten i Søndre Strømfjord og Politimesterembedet i Nuuk. Hele redningstjenestens grundlæggelse og hvordan den er organiseret i dag, er omtalt i et særskilt kapitel. Endvidere er Grønlands Kommando og de sejlede enheder ofte beskrevet i en række spændende "case stories", hvor politikutterne samarbejder med søværnet under udførelse af eftersøgnings- og redningsoperationer. Derfor handler denne bog også i høj grad om søværnets indsats i de grønlandske farvande.

Bogen er på 119 sider og illustreret. Den koster 174 kr og kan bestilles ved: Bogans Forlag, Kastaniebakken 8, 3540 Lyngby, telefon 48188055

Red.

Søværnets Operative Kommando
Postbox 483 · 8100 Århus C

B

 POST
PP DANMARK

SVANEN

